

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH

Pedagogická fakulta

Ústav romanistiky FF JU

MARTINA KOLÁŘOVÁ

III.ročník - prezenční studium

Obor: Cizí jazyk pro evropský a mezinárodní obchod- španělský jazyk

**Učebnice španělského jazyka s odborným zaměřením ELE
a standardy Společného evropského referenčního rámce (SEERR)**

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Mgr. Miroslava Aurová, Ph.D.

ČESKÉ BUDĚJOVICE 2008

Prohlášení:

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě Pedagogickou fakultou elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 14.4.2008

.....

Martina Kolářová

Poděkování:

Děkuji Mgr. Miroslavě Aurové, Ph.D., za odborné vedení práce, poskytování rad a materiálových podkladů k práci.

Anotace:

Hlavním tématem bakalářské práce je porovnání výstupních dovedností rozvíjených v učebnicích odborné španělštiny španělských autorů (ELE) pomocí standardů Společného evropského referenčního rámce.

V první části je nastíněna problematika španělského jazyka s odborným zaměřením, následuje samotný Evropský referenční rámec a popis jeho úrovní. Ve druhé části jsou popsány vybrané učebnice zaměřené na odborný jazyk. Obsahem další kapitoly jsou jazykové zkoušky a na závěr analýza využití odborných učebnic v České Republice.

Klíčová slova: Společný evropský referenční rámec, SERR, učebnice odborné španělštiny, ELE, obchodní španělština, zkoušky ze španělského jazyka.

Annotation:

The main theme of the thesis is the confrontation of output acquirements developed in Spanish textbooks focused on professional language levels (ELE) with the aid of Common European Reference Framework.

There are following issues in the first part: Spanish language with a view to professional purposes, Common European Reference Framework including the description references themselves. In the second part there are descriptions of some textbooks which are specialised on professional language. Next chapter contains the description of language exams. There are applicable analyses of mentioned textbooks used in the Czech Republic in the end of the thesis.

Key words: Common European Reference Framework, Spanish textbooks, business Spanish, exams of Spanish language, ELE.

Obsah

Úvod	7
1. Problematika španělštiny s odborným zaměřením	9
2. Společný evropský referenční rámec (SERR).....	11
2.1. Charakteristika SERR	11
2.2. Příčiny vzniku SERR	12
2.3. Cíle, kritéria a použití SERR.....	12
2.4. Obsah a struktura SERR	14
3. Společné referenční úrovně	16
3.1. Obecně o referenčních úrovních	16
3.2. Popis jednotlivých úrovní.	17
3.2.1. Úroveň A.	17
3.2.2. Úroveň B	19
3.2.3. Úroveň C	22
3.3. Shrnutí a EJP	24
4. Problematika SERR a odborného jazyka	26
5. <i>E/LE con fines específicos</i>	30
5.1 <i>Español para el comercio internacional</i>	32
5.2 <i>Al Dí@</i>	34
5.3 <i>Hablando de negocios</i>	36
5.4 <i>En Equipo.es</i>	38
5.5 <i>Acuerdos</i>	40
5.6 <i>El español por profesiones</i>	41
5.7 <i>Proyecto en...Español Comercial</i>	43
5.8 <i>Temas de espresa</i>	45
5.9 <i>Técnicas de correo comercial</i>	46
6. Zkoušky z obecného a odborného jazyka	48
7. Analýza využití učebnic odborné španělštiny v ČR	53
Příloha- dotazníky	55
Závěr	56
Resumen (en español)	58
Použitá literatura a odkazy	61

Úvod

Cílem této bakalářské práce má být analýza učebnic odborné španělštiny s důrazem na porovnání výstupních dovedností rozvíjených v učebnicích odborné španělštiny španělských autorů (ELE). Porovnání bude provedeno pomocí standardů *Společného evropského referenčního rámce* (dále jen SERR).

Co se týče vlastního porovnání, vycházím ze skutečnosti, že jedním z důvodů vzniku dokumentu s názvem *Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme* byla potřeba přehledněji určit jazykovou úroveň studenta. Cílem je poskytnout jeho uživateli představu o dovednostech v jednotlivých kompetencích jazyka.

Doposud se zabývalo tímto tématem několik institucí, vyšlo poměrně velké množství článků i dalších publikací vycházejících přímo z SERR (např. Fernández, Sonsoles (2003): *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia*, Madrid: Edinumen), ale pouze nepatrné množství konkrétně řešilo otázku odborného jazyka. Proto jsem se pokusila vycházet ze SERR a zařadit podle něj učebnice španělského jazyka s odborným zařazením.

Potíže při zpracování nastaly v okamžiku zjištění, že SERR se příliš nezabývá otázkou odborného jazyka. Jeho deskriptory se vztahují na oblast obecného jazyka a to z velké části podle užití gramatiky: například pokud student ovládá *subjuntivo* měl by mít určitě úroveň jazyka alespoň A2 apod. Co se týče deskriptorů jsou pouze přibližné a podle autorů SERR se s nimi má dále pracovat, doplňovat je a uzpůsobovat vlastním potřebám. To už ale není tématem této práce. Součástí práce má být i přehled materiálů, které se zabývají odborným jazykem.

Měli bychom brát v úvahu skutečnost, že pro výuku odborného jazyka musí mít student určitou znalost obecného jazyka – tedy alespoň úroveň B1. Alespoň tak to prezentují autoři učebnic odborné španělštiny. V ostatních případech se jedná o výuku obecného jazyka, který je aplikovaný např. na obchodní prostředí.

V práci je nastíněný vývoj výuky odborného jazyka, příčiny vzniku SERR a jeho cíle, jsou popsány společné evropské referenční úrovně, z nichž jsem vycházela při zařazování jednotlivých učebnic. Za popisy učebnic a hodnotící tabulkou následuje přehled jazykových zkoušek, které je možné po dosažení určité úrovně získat jak z obecného tak odborně zaměřeného jazyka. Dále jsou v práci zmíněny oficiální zkoušky španělského jazyka, obecného i odborného. V praktické části jsem vytvořila

dva dotazníky. Tyto dotazníky jsem rozeslala elektronickou poštou do španělských firem a do jazykových škol. Jejich cílem bylo zjistit a vytvořit přehled, jaké učebnice jsou používány při výuce odborného jazyka. Hlavním cílem této práce je především představit učebnice s odborným zaměřením, poukázat na jejich vstupní a výstupní úroveň znalostí „obecného“ jazyka (podle SERR) a pojednat o jejich využití v českém prostředí.

1. Problematika španělštiny s odborným zaměřením

Potřeba rozvíjet odborný jazyk a jeho výuku vznikla spolu s rozvojem vědy a techniky, sílící mezinárodní spoluprací, rozrůstáním pracovního trhu a s prohlubující se vzájemnou komunikací mezi zeměmi. V současné době má vedoucí úlohu v komunikaci ve světě obchodu, na poli mezinárodních vztahů a diplomacii, jazyk anglický. Ten se přirozeně rozšířil i do ostatních oblastí, především služeb. Hned za angličtinou následuje jazyk španělský. Nyní se odhaduje kolem čtyři sta milionů uživatelů tohoto jazyka.

Poptávka po výuce odborného jazyka a jazykových službách se v poslední době podstatně zvýšila. Předvídá se, že tento trend nárůstu poptávky bude pokračovat až do roku 2010¹. Podobný trend je možné vyčíst i ze studií, které provedla *Asociación para el Progreso del Español como Recurso Económico (E/RE)* a *Instituto Español de Comercio Exterior (ICEX)*², podle kterých španělský jazyk začíná mít ekonomický potenciál.

Podobné studie ohledně postavení, rozvoje studia a profesního využití španělštiny pravidelně vypracovává Instituto Cervantes. Podle této organizace je španělština druhým jazykem po jazyce anglickém, který studuje čtrnáct milionů studentů v devadesáti zemích, kde není španělština oficiálním jazykem. Podle Césara Antonia Moliny, ředitele Instituto Cervantes, je španělština důležitá pro „*ekonomii globalizovaného trhu*“ a také proto, že „*je oficiálním jazykem ve dvaceti jedna zemích*“. Podle Moliny je také největší poptávka po výuce španělského jazyka na americkém kontinentě, kde španělštinou mluví sedm milionů lidí. V budoucnu se ale podle jeho předpovědi tento počet ztrojnásobí. Dále tvrdí, že v současné době je v Brazílii jeden milion španělsky mluvících lidí a že „*až bude platný zákon o zavedení výuky kastilštiny jako druhého jazyka na základnách školách, tento počet vzroste minimálně na jedenáct milionů*“. Z jeho tvrzení také vyplývá, že v roce 2017 bude třicet milionů brazilců mluvit španělsky a když se k nim připočte pět set milionů španělsky mluvících lidí ze Španělska a Latinské Ameriky, španělský jazyk získá pozici čtvrtého nejrozšířenějšího světového jazyka.³

¹ Toto časování vyplývá ze studie *El español en el Mundo* (1998), realizované pod vedením Instituto Cervantes a odborníků. Tento údaj je citován v Aguirre Beltrán 1998:6.

² Tato informace je výsledkem studie nazvané *Vender el español, El exportador* (1998), Madrid, ICEX, č.5, str.6-11; opět citováno v Aguirre Beltrán 1998:6.

Podle Aguirre Beltrán 1998 je španělština čím dál tím více oceňovaná díky rychlému růstu ekonomik a uvolňování trhů v Latinské Americe. S tímto rozmachem vzrůstá i potřeba rozšiřování jazykové výuky odborného jazyka. Odborná jazyková výuka je cílená hlavně do oblasti služeb. Mezi ně patří služby jak turistické, právní, tlumočnické tak překladatelské. Kromě oblasti služeb je zařazena i oblast akademická, která podporuje výměnu učitelů a žáků v rámci Evropské unie.

Zájem o výuku jiného než obecného španělského jazyka začínal vzrůstat od šedesátých let. V této době se ještě nejedná přímo o odborný jazyk, ale o jazyk zaměřený na určitou oblast. Jsou kladené požadavky na výuku jazyka pro různá odvětví, zvládnutí komunikace ve specifických oblastech vědy a techniky, v oblasti práce a zaměstnání a také ve vzdělávání - na akademické půdě.

S růstem zájmu o kurzy zaměřené na určitou oblast, bylo potřeba tyto specializované kurzy vhodným způsobem navrhnout pro různé cílové skupiny. To bylo podkladem pro vytváření nového směřování ve výuce s názvem *English for Specific Purposes (ESP)*, ze které se v průběhu času dále vydělovaly další podskupiny. První byl tedy anglický jazyk, a po něm následovaly jazyky další.

Podle Aguirre Beltrán 1998 není úplně jisté kdy přesně se objevila poptávka po kurzech španělského jazyka s nějakým zaměřením. Obecně se udává, že tento proud se objevil v osmdesátých letech. Kromě výuky samotné byla založena i vydavatelství, které učebnice s odbornou tematikou v jazyce vydávala. Byly to především univerzity, Obchodní Komora, jazykové školy aj., které se velkým dílem postaraly o další rozkvět výuky odborného jazyka.

Ačkoliv nelze s určitostí stanovit počátky prvních systematických kurzů odborné španělštiny, období rostoucího zájmu o výuku odborného španělského jazyka spadá do osmdesátých let minulého století. Toto načasování s největší pravděpodobností úzce souvisí s tím, že v roce 1986 přistoupilo Španělsko k Evropskému hospodářskému společenství, nynější Evropské Unii a rok po té, v roce 1987, se konal pátý kongres aplikované lingvistiky (Congreso nacional de Lingüística Aplicada) věnovaný výuce odborného jazyka. I když od té doby již uběhlo přes dvacet let, množství titulů zabývajících se odborným jazykem není nijak vysoký.

³ Oficiální stránky Instituto Cervantes: www.cervantes.es. Podrobné informace pro tuto část bakalářské práce jsem čerpala z článku publikovaného ve španělském denním tisku *El País*, dne 26.4.2007, který je zveřejněn na následující webové adrese: http://www.elpais.com/articulo/cultura/espanol/segundo/idioma/estudia/mundo/Instituto/Cervantes/elpepucul/20070426elpepucul_8/Tes

2. Společný Evropský Referenční Rámc (SERR)

2.1 Charakteristika SERR

Společný evropský referenční rámc (dále jen SERR) byl součástí plánu vzniklého z iniciativy Rady Evropy jako hlavní součást projektu "*Language Learning for European Citizenship*", který byl zahájen v roce 1989 a jehož realizace probíhala až do roku 1996. Důležitým mezníkem při tvorbě společných evropských jazykových dokumentů byl rok 1991, kdy se konalo symposium ve švýcarském Ruschlionu, kde se zúčastnění shodli na tom, že SERR je důležitý pro rozpoznání jazykových kompetencí a také na tom, že by měl sloužit jako pomocný materiál pro učitele cizích jazyků. Významným závěrem symposia bylo vytvoření certifikace stupňů jazykových schopností, který by byl všeobecně používaný, což dalo později vzniknout Evropskému jazykovému portfoliu. V roce 2001 byl SERR doporučen Radou Evropy jako důležitý nástroj k poznání validace jazykových schopností.⁴

Společný evropský referenční rámc je publikace, kterou vytvořila řada evropských odborníků z oblastí lingvistiky a didaktiky. Snahou bylo představit jednotný materiál týkající se problematiky jak stanovování a popisu úrovní v jazyce a následnému mezinárodnímu srovnávání, tak témat jak se učíme a vyučujeme, studujeme a hodnotíme. Dle jeho autorů „*SERR má překonat bariéry v komunikaci mezi odborníky pracujícími v oboru moderních jazyků, které vyplývají z existence různých vzdělávacích systémů v Evropě*“.⁵ Rámc má také přispět ke srozumitelnosti kurzů, sylabů a systému kvalifikačních osvědčení v rámci mezinárodní spolupráce.

Na mezinárodním sympoziu týkající se tématu „*Srozumitelnost a logické uspořádání v učení se jazykům v Evropě: cíle, evaluace, certifikace*“⁶ odborníci došli k závěru, že „*další posílení jazykového učení a vyučování v členských zemích je nutné v zájmu větší mobility a účinnější mezinárodní komunikace spolu s úctou k identitě a kulturní různorodosti, lepšího přístupu k informacím, intenzivnější osobní interakci, lepšími pracovními vztahy a hlubším vzájemným porozuměním*“.⁷ Dále dospěli k formulaci, že „*...učení se jazykům se musí chápat jako celoživotní úkol, který má být*

⁴ http://en.wikipedia.org/wiki/Common_European_Framework_of_Reference_for_Languages

⁵ Společný evropský referenční rámc pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.1.

⁶ „*Transparency and Coherence in Language learning in Europe: Objectives, Evaluation, Certification*“- listopad 1991 ve švýcarském Ruschlikonu, SERR, 2001, str.5.

⁷ Společný evropský referenční rámc pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.5.

*podporován různými vzdělávacími systémy - od předškolního vzdělávání po vzdělávání dospělých“.*⁸ Zároveň byla vyjádřena potřeba vytvořit Společný evropský referenční rámec pro učení se jazykům ve všech úrovních, aby došlo k zavedení určitého základu, podle kterého se budou vzájemně uznávat kvalifikační osvědčení.

Autoři rámce jsou přesvědčeni, že díky němu se podpoří a usnadní spolupráce mezi vzdělávacími institucemi, a také se pomůže „...*studentům, učitelům, tvůrcům učebnic, zkušebním orgánům a školským administrativním pracovníkům v tom, jak budou směřovat a koordinovat své snahy“.*⁹ Je také potřeba si uvědomit, že jazyk není jenom součástí kultury, ale také prostředek k získávání přístupu k projevům kultury. Člověk díky těmto přístupům získává širší pohled, protože dochází ke srovnávání a kontrastování a vytváří se tak mnohokulturní kompetence.

2.2. Příčiny vzniku SERR

Z toho, co bylo nastíněno v předchozích odstavcích, vyplývá, že SERR byl vytvořen k lepší přehlednosti a srovnatelnosti znalostí jazyka jako jakási šablona, podle které bychom mohli stanovit a popsat stupeň znalosti jazyka jaký student má. V širším pojetí to znamenalo sestavit škálu dovedností (kompetencí v jazyce). Tyto měly být posléze popsány a odstupňovány podle náročnosti. Vznikla by tak stupnice úrovní, sloužící k posuzování dovedností a znalostí jazyka na mezinárodní úrovni. Plán se kromě samotné stupnice obohatil i o otázky k zamyšlení a částečné odpovědi na tyto otázky, jak úrovně stanovovat, podle čeho se rozhodovat, čím se řídit a v neposlední řadě i o témata výuky a hodnocení.

2.3. Cíle, kritéria a použití SERR

SERR je základním materiálem pro vypracovávání jazykových sylabů, směrnic pro vývoj kurikul, učebnic, zkoušek aj. v celé Evropě. Tento rámec se snaží kompletně popsat „*co se musí studenti naučit, aby užívali jazyka ke komunikaci a jaké znalosti a dovednosti musí rozvíjet, aby byli schopni účinně jednat“.* Obsahuje i kulturní kontext, v němž je jazyk zasazený. Rámec také slouží k určení úrovně studenta, měření pokroku v učení se jazyka, dále při plánování jazykových programů z hlediska jejich cílů,

⁸ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.5.

⁹ Op.cit., str.5.

obsahu, předpokládaných znalostí studenta a jejich návazností na dřívější výuku (propojení vzdělávání na všech stupních od základního až po vysokoškolské či vzdělávání další, tj. celoživotní).

Rámec je možné použít pro plánování jazykové certifikace z hlediska sylabu obsahu zkoušek.¹⁰ Dále také pro plánování autoregulovaného učení, kterým se myslí stanovování reálných cílů studentem, výběr vhodných učebních materiálů a sebehodnocení.

Učební plány a certifikace se dají rozdělit na globální¹¹, dílčí¹², specializované vzhledem k obsahu programu¹³ a v neposlední řadě také modulární¹⁴.

Společný evropský referenční rámec má vyhovovat výše zmíněným pojetím. Také upozorňuje na to, že je *nutné brát v úvahu změny v povaze potřeb studentů a kontextu, ve kterém žijí, studují a pracují*.¹⁵

Jedním z hlavních cílů SERR je vymezení vstupních nebo výstupních úrovní, které student má nebo by měl získat podle dané úrovně. Velkou výhodou je možné srovnávání v rámci Evropy (jednotlivé úrovně jsou mezinárodně srovnatelné).

Společný evropský referenční rámec si neklade za cíl „...řikat odborníkům z praxe, co mají dělat nebo jak to mají dělat“¹⁶. Autoři přicházejí „...s otázkami, nikoli s odpověďmi. Účelem Společného evropského referenčního rámce není vytyčovat cíle, které mají jeho uživatelé sledovat, či určovat metody, které by měli používat“.¹⁷

Mezi další cíle knihy patří poskytnutí popisu úrovně ovládnání jazyka podle současných standardů, dále úrovně testů a zkoušek, aby se usnadnilo srovnávání různých systémů kvalifikací. Ze třetí kapitoly SERR je zřejmé, že rámec by měl splňovat čtyři podmínky. Deskriptory pro společnou stupnici by měly být relevantní pro určitý kontext a zároveň funkčně vhodné. Popis dovedností, které studenti zvládnou by

¹⁰ Kritéria jsou dvojí: pozitivní, která odrážejí zvládnutí učiva a negativní kritéria, jejichž cíl je uvedení nedostatků. Tyto a další informace obsažené v této kapitole jsou souhrnem obsahu kapitol druhé a třetí Společného Evropského referenčního rámce pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str. 9-43.

¹¹ Globální učební plány a certifikace jsou takové, díky nimž student rozvíjí všechny složky ovládnání jazyka (obecné kompetence) a kompetence komunikativní .

¹² Dílčí učební plány a certifikace jsou ty, jenž se zaměřují na rozvoj pouze určitých činností a dovedností.

¹³ Mezi specializované učební plány a certifikace řadíme ty, které zdůrazňují specificky zaměřené učení a vedou k dosažení vyšší úrovně v některých oblastech v jazykovém profilu.

¹⁴ V modulárních učebních plánech a certifikacích student prohlubuje své jazykové znalosti v omezené oblasti užívání jazyka (specifický účel).

¹⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.7

¹⁶ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme 2001, poznámky pro uživatele, str. XVIII.

¹⁷ Op.cit., str. XVIII.

měl odpovídat použití různých kontextů. Popis jednotlivých kategorií vycházející z teorií jazykové kompetence má být snadno použitelný, například pro učitele. Co se týče měření, jednotlivé dovednosti by měly být objektivně stanovené a podložené teoriemi. Úrovně a jejich počet by měl prokazovat pokrok v učení v různých oblastech. Zároveň by mělo jít o přehledné uspořádání úrovní tak, aby byly systematicky rozlišitelné.

Je také potřeba zmínit, že popis jednotlivých konkrétních úrovní může být subjektivní, úrovně studentů z různých oblastí mohou být přizpůsobovány jejich potřebám a samotná stupnice bude platná pouze v kontextu pro který byla vytvořena.

2.4. Obsah a struktura SERR

V první kapitole jsou definovány cíle, úkoly a funkce navrhovaného rámce v oblasti jazykové politiky Rady Evropy, otázky vícejazyčnosti a kritéria pro srovnávání jazykové a kulturní různorodosti.

Ve druhé kapitole je popsána tematika přístupů a strategií, jenž student potřebuje k aktivnímu rozvíjení obecných a komunikativních kompetencí. Tyto kompetence pak dále student používá k výkonu činností a při procesech spojených s produkcí a recepcí textů, rozvíjení projevů na konkrétní téma.

Třetí kapitola představuje společné referenční úrovně. Tyto úrovně jsou definovány odpovídajícími deskriptory. Z pohledu autorů tohoto rámce by měly být tyto úrovně natolik obsáhlé, aby zajistili celý seznam dovedností studenta a zároveň i cíle vyučujících nebo uchazečů o jazykovou kvalifikaci, kteří by tyto cíle měli splňovat.

Ve čtvrté kapitole nalezneme podle možností odstupňované kategorie sloužící k popisu užívání jazyka. Dle slov autorů „...*kapitola postupně pokrývá: oblasti a situace tvořící kontext pro užívání jazyka: témata, úlohy a cíle komunikace, komunikativní činnosti, strategie a procesy, text a to zejména ve vztahu k činnostem a médiím*“.¹⁸

V páté kapitole jsou popsány studentovy obecné a komunikativní kompetence s použitím stupnice. V šesté kapitole se dovíme o procesech učení se a výuce jazyka, o povaze rozvoje vícejazyčné kompetence, metodických možnostech týkající se předchozích dvou kapitol. Sedmá kapitola se pak zabývá rolí úloh v jazykovém učení a vyučování jazyka.

¹⁸ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.XVIII.

V kapitole osmé nalezneme důsledky jazykové rozrůzněnosti pro tvorbu kurikula a bere v potaz plurilingvismus a vícekulturnost, diferenciací cílů jazykového učení, zásady tvorby kurikula a jeho modely, celoživotní proces učení se jazyku, dílčí kompetence apod. V poslední deváté kapitole jsou zmíněny účely a typy hodnocení v souvislosti s potřebou sladit protikladné požadavky na přesnost, úplnost a praktičnost. Na závěr knihy jsou zařazené čtyři přílohy označené písmeny A až D.¹⁹

¹⁹ Příloha A obsahuje úvod ke škálování a stupnicím a metodické postupy.

Příloha B: v ní je nastíněn stručný přehled projektu švýcarské národní rady pro vědu a výzkum, v jehož rámci byly vytvořeny společné referenční úrovně a modelové popisy těchto úrovní.

Příloha C a D jsou uskutečněné evropské projekty realizované ve vztahu k mládeži s použitím obdobné metodiky práce při ověřování platnosti deskriptorů. V příloze C je popsán projekt Dialang, který se týká sebehodnocení.

Příloha D je pro tuto práci asi nejvíce praktická. Popisuje projekt “Can do“ organizace ALTE („*Association of Language Testers in Europe*“ - Evropská asociace pro jazykové testování). Celá řada deskriptorů byla vytvořena a ověřena v rámci tohoto projektu. Deskriptory jsou popsány ve vztahu k oblastem užívání jazyka, které jsou určeny pro dospělé. Tento popis je převzatý ze Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, 2001.

3. Společné referenční úrovně

3.1. Obecně o referenčních úrovních

Jak jsem již naznačila v úvodu, existují úrovně, podle nichž se dá určit vyspělost uživatele jazyka. Rozlišuje se celkem šest úrovnových stupňů, které vycházejí z běžné praxe řady zkušebních komisí a zkoušek pro veřejnost. V poznámkách pro uživatele SERR je upozornění, že „...navržené deskriptory jsou založeny na těch, které byly uznány za jasné, užitečné a důležité skupinami učitelů, jak rodilých mluvčích, tak ostatních, z různých oblastí vzdělávání a učitelské praxe“.²⁰

Z toho vyplývá, že stupnice nevznikly nově, ale naopak bylo využito stávajících popisů. Při vytváření stupnic byl tedy analyzován obsah již existujících stupnic. Poté došlo k úpravě a formulaci nových deskriptorů a celkový výstup byl projednán s odborníky. Po té bylo za pomoci kvantitativních metod vyzkoušeno, že učitelé jsou schopni tyto kategorie správně chápat a používat, a že navržené deskriptory popisují to co mají. Vzešlé nejlepší deskriptory byly nakonec umístěny na stupnici a dále se přezkoušuje jejich přesnost.²¹ V závěru knihy SERR nalezneme přílohy, jenž jsou spojené s vývojem a škálováním popisů ovládání jazyka.²²

Co se týče platnosti či povinnosti používání jednotlivých deskriptorů, autoři SERR sami zdůrazňují, že „...jsou prezentovány jako doporučení, která nejsou v žádném smyslu závazná, ale slouží jako základ k přemýšlení, diskusi a dalšímu konání“.²³

Neexistuje univerzální shoda ohledně počtu úrovní, ale obecně se vyčleňuje šest odlišných úrovní, které pokrývají odpovídajícím způsobem prostor učení. Tyto úrovně určují co student umí nebo jakou má výstupní znalost jazyka.

V oblasti cizích jazyků je v dokumentu SERR definováno 6 úrovní jazyka. Pokud bychom chtěli rozdělit stupnici ještě přehledněji, dá se říci, že existují úrovně začátečník, středně pokročilý a pokročilý. Každá z těchto úrovní se dále dělí na dvě další, a to nižší a vyšší úroveň. Pro dokonalejší rozlišení některé stupnice dále dělí své

²⁰ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str. 30.

²¹ Op.cit., str.22.

²² Samotné vyjádření stupnic ovládání jazyka a vybrané prameny literatury ze stran 212, 213 ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001.

²³ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, poznámky pro uživatele XV.

úrovně. Například existuje v rámci úrovně A i úroveň A2+ a v úrovni B B2+. Výchozí pro tento rámec byly úrovně vztažené pro výuku, učení se a hodnocení anglického jazyka. Z něho také vychází pojmenování těchto úrovní.

Úrovně na sebe logicky navazují. *Každá z nich má být chápána tak, že zahrnuje úrovně, které jsou na stupnici pod ní. To znamená, že kdokoliv na úrovni B1 by měl být schopen udělat vše, co je uvedeno na úrovni A2 a jeho výkon by měl být lepší než ten, který je popsán v A2.*²⁴ Stupnice je charakterizována vzestupně.

Celkově z hlediska funkce se stupnice dělí podle úrovní ovládnání jazyka na stupnice zaměřené na uživatele, stupnice zaměřené na hodnotitele a stupnice zaměřené na tvůrce testů.

3.2. Popis jednotlivých úrovní

3.2.1. Úroveň A

První úrovní je *Breakthrough* („průlom“). Znalosti odpovídají dřívějším úrovním zvaným „*ovládnutí základních frází*“ (*Formulaic proficiency*), tak jak je formuloval Wilkins ve svém návrhu z roku 1978 a jsou v podstatě shodné s Trimovou tzv. „úvodní způsobilostí“ (*Introductory*).²⁵ Podle současně platné globálně pojaté stupnice se jedná o úroveň A1, která je popsána následovně:

*Student rozumí známým každodenním výrazům a zcela základním frázím, jejichž cílem je vyhovět konkrétním potřebám, a umí tyto výrazy a fráze používat. Umí představit sebe a ostatní a klást jednoduché otázky týkající se informací osobního rázu, např. o místě, kde žije, o lidech, které zná, a věcech, které vlastní, a na podobné otázky umí odpovídat. Dokáže se jednoduchým způsobem domluvit, mluví-li partner pomalu a jasně a je ochoten mu pomoci.*²⁶

V ústním projevu student dokáže vytvořit jednoduché, většinou izolované fráze o lidech a různých místech. V písemném projevu dokáže psát jednoduché izolované fráze a věty. V části poslechu s porozuměním student dokáže sledovat řeč, která je zřetelná, pečlivě vyslovovaná, s dlouhými pomlkami, aby mohl pochopit význam.

²⁴ Společný evropský referenční rámec pro jazyky, 2001, str.37.

²⁵ Trim, J.L.M: Some Possible Lines of Development of an Overall Structure for a European Unit Credit Scheme for Foreign Language Learning by Adults, Council of Europe 1978. Tento autor je citován ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.23.

²⁶ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.24.

Ve čtení s porozuměním student rozumí jednoduchým frázím ve velmi krátkých a jednoduchých textech a dokáže vyhledat známá jména, slova a základní fráze a podle potřeby se ve čtení vracet zpět.

V ústní interakci se student umí jednoduchým způsobem domluvit, ale při komunikaci zcela závisí na opakování v pomalejším tempu, přeformulování a upřesnění. Umí klást jednoduché otázky a na podobné otázky odpovídat, inicializovat jednoduchá sdělení nebo na ně reagovat, pokud se týkají jeho základních potřeb, nebo jde-li o věci, jež jsou mu důvěrně známé. V úrovni A1+ student umí komunikovat v jednoduchých běžných situacích vyžadujících jednoduchou, přímou výměnu informací o běžných rutinních záležitostech, které se týkají práce a volného času. Zvládne velmi krátkou společenskou konverzaci, ale zřídka je schopen porozumět natolik, aby konverzaci sám udržel v chodu. V písemné interakci student dokáže písemnou formou požádat o osobní informace nebo je předat.²⁷

Druhou úroveň je *Waystage („na cestě“)*.²⁸ Ta odpovídá úrovni A2, ve které student *rozumí větám a často používaným výrazům vztahujícím se k oblasti, které se ho bezprostředně týkají (např. základní informace o něm a jeho rodině, o nakupování, místopisu a zaměstnání). Dokáže komunikovat prostřednictvím jednoduchých a běžných úloh, jež vyžadují jednoduchou a přímou výměnu informací o známých a běžných skutečnostech. Umí jednoduchým způsobem popsat svou vlastní rodinu, bezprostřední okolí a záležitosti týkající se jeho nejnaléhavějších potřeb.*²⁹

V části čtení s porozuměním student rozumí krátkým, jednoduchým textům obsahujícím nejčastěji užívanou slovní zásobu včetně internacionalismů, které existují v jeho mateřském jazyce. V úrovni A2+ student rozumí krátkým jednoduchým textům, které se týkají běžných konkrétních záležitostí a obsahují častou každodenní slovní zásobu nebo jazyk vztahující se k práci.

V části poslech s porozuměním student rozumí frázím a výrazům, které se vztahují k nejnaléhavějším potřebám (např. základní osobní a rodinné informace, nakupování, místopis, zaměstnání), pokud jsou vysloveny pomalu a zřetelně. V úrovni

²⁷ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85, které jsou ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky, 2001. Jedná se o vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností.

²⁸ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str. 24.

²⁹ Tamtéž.

A2+ dokáže student porozumět natolik, aby vyhověl konkrétním potřebám, za předpokladu, že jde o jasně formulovanou pomalou řeč.

V ústním projevu dokáže student podat jednoduchý popis nebo charakteristiku lidí, životních nebo pracovních podmínek, každodenních zvyklostí, toho, co má a nemá rád, a to v podobě krátkého sledu jednoduchých frází a vět spojených v seznam.

V ústní interakci se student zvládne poměrně snadno zapojit do interakce v situacích, které mají jasnou strukturu, a do krátkých rozhovorů za předpokladu, že mu druhá strana pomůže v případě nutnosti, zvládne klást otázky a odpovídat na ně, vyměňovat si názory a informace týkající se běžných témat v předvídatelných každodenních situacích.

V písemném projevu student dokáže napsat řadu jednoduchých frází a vět spojených jednoduchými spojkami, jako jsou „a“, „ale“ a „protože“. Student dokáže v písemné interakci psát krátká frázovitá sdělení, která se vztahují k záležitostem z oblasti bezprostředních potřeb.³⁰ Obě tyto úrovně se dají charakterizovat jako úrovně uživatelů základu jazyka a jsou značeny písmenem A.

3.2.2. Úroveň B

Třetí úroveň je *Threshold* („Práh“)³¹, která odpovídá označení B1, v ní student *rozumí hlavním myšlenkám srozumitelné spisovné vstupní informace (input) týkající se běžných témat, se kterými se pravidelně setkává v práci, ve škole, ve volném čase atd. Umí si poradit s většinou situací, jež mohou nastat při cestování v oblasti, kde se tímto jazykem mluví. Umí napsat jednoduchý souvislý text na témata, která dobře zná nebo která ho osobně zajímají. Dokáže popsat své zážitky a události, sny, naděje a cíle a umí stručně vysvětlit a odůvodnit své názory a plány.*³²

V části čtení s porozuměním student dokáže číst s porozuměním na uspokojivé úrovni nekomplikované faktografické texty vztahující se k tématům jeho oboru a zájmu. V části poslech s porozuměním dokáže porozumět hlavním myšlenkám vyslovených spisovným jazykem o běžných tématech, se kterými se setkává v práci, ve škole, ve volném čase atd. a to včetně krátkých vyprávění. V úrovni B1+ dokáže student

³⁰ Popis jednotlivých deskriptrů je převzatý z tabulek ze stran 63-85, jedná se vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností.

³¹ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001.

³² Op.cit., str.24.

porozumět nekomplikovaným faktografickým informacím týkajícím se věci každodenního života a zaměstnání, rozpozná jak obecná sdělení, tak specifické podrobnosti za předpokladu, že jde o zřetelnou výslovnost a všeobecně známý přízvuk.

V ústním projevu dokáže poměrně plynule podat souvislý, jednoduše formulovaný popis mnohých témat z oblasti svého zájmu, přičemž je prezentuje jako lineární sled myšlenek. V ústní interakci student dokáže využít široký rejstřík jednoduchého jazyka, aby si poradil s většinou situací, které mohou nastat při cestování. Dokáže se bez přípravy zapojit do hovoru o tématech, které mu jsou známá, vyjádřit osobní názory a vyměňovat informace týkající se témat, která jsou známá, týkají se osobních zájmů, nebo každodenního života (např. rodiny, koníčků, cestování a aktuálních událostí). V úrovni B1+ dokáže s jistou mírou sebedůvěry komunikovat o rutinních i méně rutinních záležitostech, které se vztahují k jeho zájmům a profesní sféře. Dokáže získat a předat, ověřit a potvrdit si informace, zvládnout méně běžné situace a vysvětlit, proč představuje problém. Dokáže vyjádřit své myšlenky týkající se abstraktních a kulturních témat, jakými jsou filmy, hudba atd.

V písemném projevu student zvládne napsat velmi jednoduše členěné souvislé texty týkající se okruhu známých témat z oblasti jeho zájmu, a to tak, že spojuje řadu kratších úseků do lineárního sledu.

Student v písemné interakci zvládne sdělit informace a myšlenky týkající se jak abstraktních tak konkrétních témat, ověřit si informace a zeptat se na problémy nebo problémy poměrně přesně vysvětlit. Umí napsat osobní dopisy a poznámky, požadovat a sdělit jednoduché, bezprostředně důležité informace a vysvětlit, co považuje za důležité.³³

Čtvrtou úrovní je *Vantage* („rozhled“)³⁴, která vychází z názoru Wilkinsna, podle něhož se jedná o „omezenou operační způsobilost“ (*Limited operational Proficiency*) a názoru Trima tvrdícího, že jde o přiměřené reagování na běžné situace.³⁵ V globální stupnici se jedná o úroveň B2, v níž student dokáže porozumět hlavním myšlenkám složitých textů týkajících se jak konkrétních, tak abstraktních témat včetně odborně zaměřených diskusí ve svém oboru. Dokáže se účastnit rozhovoru natolik

³³ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85; jedná se vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností.

³⁴ Společný Evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001.

³⁵ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.23.

*plynule a spontánně, že může vést běžný rozhovor s rodilými mluvčími, aniž by to představovalo zvýšené úsilí pro kteréhokoliv účastníka interakce. Umí napsat srozumitelné podrobné texty na širokou škálu témat a vysvětlit své názorové stanovisko týkající se aktuálního problému s uvedením výhod a nevýhod různých možností.*³⁶

V části čtení s porozuměním student dokáže číst do značné míry samostatně, přičemž používá techniku a rychlost čtení odpovídající různým textům a účelům. Dobře se orientuje při výběru příručních materiálů. Má rozsáhlou funkční „čtecí“ slovní zásobu, ale může mít problémy s málo častými idiomatickými spojeními.

V poslechu s porozuměním dokáže porozumět hlavním myšlenkám propozičně i jazykově složité řeči týkající se jak konkrétních, tak abstraktních témat ve spisovném jazyce, včetně odborných diskusí ve svém oboru. Dokáže rozumět delší promluvě a složité argumentaci, pokud jde o téma, které dostatečně zná, a pokud je postup přednášky výrazně signalizován explicitními prostředky. V úrovni B2+ student rozumí spisovné řeči, živé nebo vysílané, jak na známá, tak méně známá témata, se kterými se běžně setkává v osobním, společenském, akademickém nebo profesním životě. Jeho schopnost porozumět ovlivňuje pouze značný hluk v okolí, nesprávná stavba vyslechnutého projevu a/nebo užití idiomatických výrazů.

V ústním projevu dokáže vytvořit jasné a podrobné popisy a srozumitelně a podrobně se vyjadřovat o široké škále témat, která se vztahují k oblasti jeho zájmu, přičemž rozvádí své myšlenky a podporuje je dodatečnými argumenty a odpovídajícími příklady. V úrovni B2+ dokáže podat jasný a systematicky rozvinutý popis a prezentaci, přičemž zvýrazňuje hlavní myšlenky a uvádí potřebné podrobnosti.

V ústní interakci se student dokáže účastnit rozhovoru natolik plynule a spontánně, že může vést rozhovor s rodilými mluvčími a udržovat s nimi vztahy, aniž by to některého z účastníků komunikace stálo nepřiměřené úsilí. Dále dokáže naznačit, jakou důležitost přikládá událostem a zážitkům, jasně vysvětlit a obhájit názory za pomoci vhodných argumentů. Student úrovně B2+ dokáže jazyk používat plynule přesně a účinně a vyjadřovat se v rámci širokého okruhu všeobecných, akademických, profesních nebo zábavných témat a jasně označovat vztahy mezi myšlenkami. Dokáže komunikovat spontánně a gramaticky správně, aniž by zjevně musel omezovat rozsah toho, co chce říct, a volí rovinnou formálnosti odpovídající daným okolnostem.

³⁶ Op.cit., str.24.

Student v písemném projevu dokáže napsat srozumitelné podrobné texty týkající se různých témat z oblastí jeho zájmů, přičemž dokáže shrnout, skloubit a zhodnotit informace a argumenty z velkého počtu zdrojů. V písemné interakci dokáže student v písemné formě účinně podávat informace i vyjádřit své názory a dokáže na podobná sdělení reagovat.³⁷ Obě předchozí úrovně se také řadí k úrovním samostatného uživatele, značené písmenem B.

3.2.3. Úroveň C

Pátou úrovní je *Effective Operational Proficiency* („účinná operační způsobilost“).³⁸ Ta byla Trimem pojmenována jako „účinná způsobilost“ (*Effective Proficiency*) a Wilkinsnem jako „adekvátní operační způsobilost“ (*Adequate Operational Proficiency*).³⁹ Ta již představuje pokročilou úroveň vhodnou pro studijní a složitější pracovní úlohy. Z globální stupnice je přiřazeno C1. V této úrovni student *rozumí širokému rejstříku náročných a dlouhých textů a rozpozná implicitní významy textů. Umí se plynule a pohotově vyjadřovat bez zjevného hledání výrazů. Umí jazyka užívat pružně a efektivně pro společenské, akademické a profesní účely. Umí vytvořit srozumitelné, dobře uspořádané, podrobné texty na složitá témata, čímž prokazuje ovládnutí kompozičních útvarů, spojovacích výrazů a prostředků koheze.*⁴⁰

V části čtení s porozuměním student rozumí podrobnostem v dlouhých a složitých textech, ať už se vztahují k jeho oboru či nikoli, za předpokladu, že má příležitost si znovu přečíst obtížné pasáže.

V části poslech s porozuměním rozumí natolik, že dokáže sledovat delší promluvu na abstraktní a složitá témata, která se netýkají jeho oboru, ačkoli občas může potřebovat potvrzení podrobností, zejména pokud jde o méně běžnou variantu výslovnosti. Dokáže rozpoznat širokou škálu idiomatických a hovorových výrazů a postřehnout stylistické posuny. Dovede sledovat dlouhý ústní projev, i když nemá jasnou strukturu a vztahy jsou vyjádřeny pouze v náznacích.

³⁷ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85; jedná se vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností. Společný evropský referenční rámec pro jazyky, 2001.

³⁸ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85; jedná se vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností. Společný evropský referenční rámec pro jazyky, 2001.

³⁹ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str..23.

⁴⁰ Op.cit., str.24.

V ústním projevu dokáže podat jasné a podrobné popisy a srozumitelně a podrobně se vyjadřovat o složitých tématech, rozšiřovat je o vedlejší témata, rozvíjet konkrétní body a zakončit svou řeč vhodným závěrem.

Student se v ústní interakci dokáže vyjádřit plynule a pohotově, téměř bez námahy. Dobře ovládá široký repertoár slovní zásoby, což mu umožňuje, aby výrazy, které mu chybí, nahradil opisy. Není zřejmé, že by někdy nemohl najít vhodné slovo nebo se některým výrazům snažil vyhnout. Pouze pojmově náročné téma může bránit přirozenému a plynulému toku jazyka.

V písemném projevu student píše jasné, dobře uspořádané texty týkající se složitých témat a zvládne pokládat důležité otázky. Přitom dokáže za pomoci doplňujících argumentů a vhodných příkladů podrobně rozvést a podepřít a vhodně zakončit svá názorová stanoviska. Student se v písemné interakci umí jasně a přesně vyjádřit, přičemž se pružně a účinně obrací na adresáta.⁴¹

Šestá úroveň se jmenuje *Mastery* („Zvládnutí“)⁴², podle Trima „celkové zvládnutí“ (*Comprehensive Mastery*), podle Wilkinsona jde o „celkovou operační způsobilost“ (*Comprehensive Operational Mastery*).⁴³ Tato úroveň je zároveň nejvyšší, jenž odpovídá úrovni zkoušek v systému přijatého asociací ALTE. Zde student *snadno rozumí všem, co si vyslechne nebo přečte. Dokáže shrnout informace z různých mluvených a psaných zdrojů a přitom dokáže přenést polemiku a vysvětlení v logicky uspořádané podobě. Dokáže se spontánně, velmi plynule a přesně vyjadřovat a rozlišovat jemné významové odstíny dokonce i ve složitějších situacích.*⁴⁴

V části čtení s porozuměním student rozumí a kriticky interpretuje formy písemného projevu včetně abstraktních textů náročných svou stavbou i jazykem, nebo velmi hovorových uměleckých i ostatních textů. Rozumí širokému rejstříku dlouhých a složitých textů, oceňuje jemné stylistické rozdíly a jak implicitní, tak explicitní významy textů.

V poslechu s porozuměním student dokáže bez potíží rozumět jakémukoliv druhu mluveného projevu, živého nebo vysílaného, pronášeného v rychlém tempu rodilého mluvčího.

⁴¹ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85; jedná se vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností. Společný evropský referenční rámec pro jazyky, 2001.

⁴² Společný Evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str..23.

⁴³ Tamtéž.

⁴⁴ Společný Evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str..24.

V ústním projevu se student vyjadřuje jasně, plynule a jeho projev má účinnou logickou strukturu, což pomáhá posluchači všimnout si důležitých bodů a zapamatovat si je.

Student v ústní interakci dobře ovládá idiomatické vazby a hovorové výrazy a uvědomuje si roviny konotačního významu. Dokáže přesně sdělovat jemnější významové odstíny, přičemž poměrně přesně využívá široký rejstřík prostředků blíže modifikujících význam. Narazí-li při vyjadřování na nějaký problém, dokáže svou výpověď přeformulovat tak snadno, že to partner sotva postřehne.

V písemném projevu dokáže student napsat jasné a plynulé složité texty, které mají vhodný a účinný styl a jsou logicky vystavěny tak, aby pomáhaly čtenáři najít základní body. Student je v písemné interakci na stejné úrovni jako C1 tzn. umí se jasně a přesně vyjádřit, přičemž se pružně a účinně obrací na adresáta.⁴⁵ Obě úrovně spadají do společné kategorie zkušených uživatelů.

3.3. Shrnutí a Evropské jazykové portfolio (EJP)

Rámcem můžeme použít jak pro hodnocení druhých („can do“), tak pro sebehodnocení. Právě z tohoto důvodu bylo na základě deskriptorů v SERR vytvořeno takzvané Evropské jazykové portfolio. Toto portfolio bylo koncipováno a ověřeno oddělením jazykové politiky Rady Evropy ve Štrasburku v letech 1998 až 2000. V roce 2001, kdy se konal Evropský rok jazyků, bylo zavedeno EJP na celoevropské úrovni. „Evropské jazykové portfolio je dokument, do něhož si lidé, kteří učí nebo se učili nějakému jazyku (ve škole, či mimo školu) zaznamenávají výsledky svého učení“.⁴⁶ Portfolio je složené z jazykového pasu a dosieru (seznamu dokladů) a jazykového životopisu. EJP také poskytuje formát, který umožňuje zaznamenávání a formální uznání nejrůznějších zkušeností s učením se jazykům a poznáváním kulturních odlišností (interkulturalitou).

V EJP jsou obsažené deskriptory stručné, jasné a srozumitelné. Požadavkem také bylo, aby byly formulovány pozitivně a popisovaly cosi určitého, zároveň měly

⁴⁵ Popis jednotlivých deskriptorů je převzatý z tabulek ze stran 63-85; jedná se o vytvoření vlastního popisu na základě již definovaných dovedností. Společný evropský referenční rámec pro jazyky, 2001.

⁴⁶ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.20.

svou vlastní integritu, tj. smysluplný popis sám o sobě a jeho pochopení nebylo závislé na formulaci ostatních deskriptorů.⁴⁷

V České republice vyšlo několik stupňů EJP, přičemž Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy si v národním plánu pro jazyky klade za cíl zavést EJP do škol.⁴⁸ Podle koordinátorů a učitelů, kteří se zapojili do pilotních projektů EJP, působí používání EJP vysoce motivačně, viz Little a Perclová 2001.⁴⁹ Jednotlivé výtisky si lze zakoupit; dosud vyšly následující stupně:

- Evropské jazykové portfolio pro žáky do 11 let, Fraus Plzeň 2002. číslo konvalidace: 22.2001
- Evropské jazykové portfolio pro žáky a žákyně ve věku 11-15 let, Fortuna Praha 2001. číslo konvalidace: 7.2000
- Evropské jazykové portfolio pro studenty ve věku 15-19 let, Scientia, Praha 2001. číslo konvalidace: 23.2001
- CERCLIS (European Association of Language Centres in Higher Education) = EPL for Higher Education. číslo konvalidace 29.2002
- Evropské jazykové portfolio pro dospělé studenty v ČR. Kolektiv autorů. 2004. Scientia. číslo konvalidace: 55.2004

⁴⁷ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.30.

⁴⁸ <http://www.msmt.cz/cp1250/web/1007/Evropskejazykovportfolio.doc>

⁴⁹ Little, David/Perclová, Radka: *Evropské jazykové portfolio. Příručka pro učitele a školitele*. MŠMT Praha 2001. Dále je možno tuto problematiku konzultovat na následujících webových stránkách:

<http://culture.coe.int/portfolio>; informace o referenčním rámci:

<http://www.goethe.de/z/50/commeuro/i0.htm>;

popis úrovní A,B,C: <http://www.goethe.de/z/50/commeuro/302.htm>;

<http://www.goethe.de/z/50/commeuro/303.htm>; charakteristika úrovní v češtině:

http://culture2.coe.int/portfolio//documents/global-scale_czech.doc

4. Problematika SERR a odborného jazyka

Knihy SERR je považovaná, jak je v úvodu uvedeno, za jakýsi zdroj inspirace pro popis kompetencí spíše než jako preskripcie. Konkrétní uvedení znalostí je jen okrajové a informativní, je spíše popsáno, jaké situace student zvládne vyřešit, jak se v těchto situacích vyjádřit v daném jazyce.

Z hlediska odborného jazyka nabízí SERR jen velmi obecné náměty, obzvláště když se mluví o kontextech užívání jazyka, zejména ve druhé kapitole SERR: Užívání jazyka, včetně učení se jazyku, představuje úkony prováděné lidmi, kteří si jako jednotlivci a členové společnosti rozvíjejí rejstřík kompetencí, a to jak kompetencí obecných⁵⁰ tak obzvláště komunikativních jazykových kompetencí.⁵¹ *Užívají kompetence, které mají k dispozici v různých kontextech⁵² a za různých podmínek a omezení, aby se zapojili do jazykových činností obsahující jazykové procesy* (například fyziologické procesy zapojené do produkce a recepce mluveného i psaného textu), *jejichž cílem je vytvářet či přijímat texty⁵³ vztahované k tématům v určitých oblastech* (sféře společenského života, v němž jedinci fungují, dělí se na oblast vzdělávací, pracovní, veřejnou a osobní) *užívání jazyka, a přitom aktivizují strategie* (organizované, účelné a řízené úkony potřebné k provedení úkolu, který si student předsevzal nebo se kterým se musí vypořádat), *kteří se zdají nejvhodnější pro úspěšné vedení úloh.⁵⁴ Monitorování těchto úkonů účastníky procesu vede k posílení nebo posměnění jejich kompetencí“.*⁵⁵

Dále se k odbornému jazyku může vztahovat úvaha autorů SERR, že každé používání jazyka se váže k nějakému kontextu, která se odehrává v určité oblasti (sférah jednání nebo oblastí zájmu). Ve Společném evropském referenčním rámci jsou rozlišeny oblasti čtyři. V první, osobní oblasti, je člověk chápán jako soukromá osoba, která se soustředí na domácí život, má své koníčky, rodinu, přátele a další zájmy. Ve druhé oblasti, veřejné, je člověk součástí širší veřejnosti nebo je členem nějaké

⁵⁰ Obecné kompetence jsou takové, které nejsou specificky jazykové; patří sem například schopnost učit se, znalosti plynoucí ze zkušenosti a formálně organizované učení, mimo jiné sem patří i znalosti týkající se hodnot a přesvědčení, které jsou nutné pro interkulturní komunikaci.

⁵¹ Komunikativní jazykové kompetence jsou takové, které umožňují člověku jednat s využitím specificky jazykových prostředků; tato kompetence se chápe jako prolínání lingvistické, sociolingvistické a pragmatické složky.

⁵² Kontextem se dle autorů Společného evropského referenčního rámce pro jazyky myslí různé události a situace.

⁵³ Textem je jakýkoliv jazykový projev, který se vztahuje k určité oblasti užívání jazyka.

⁵⁴ Úloha je definována jako závazek nebo cíl, kterého dosáhneme účelným jednáním, definice autorů Společného evropského referenčního rámce pro jazyky.

⁵⁵ Společný Evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str.9.

organizace a vystupuje v různých situacích. Třetí oblastí je oblast pracovní, v níž je člověk zapojen díky své profesi a práci. V poslední oblasti vzdělávací je člověk zapojený do organizovaného vzdělávání většinou v rámci vzdělávací instituce.⁵⁶ Všechny tyto oblasti nestojí vedle sebe, ale prolínají se. Například pro učitele téměř splývá oblast vzdělávací a pracovní. V případě začlenění odborného jazyka jednoznačně dojdeme k oblasti pracovní a veřejné (viz tabulka č.5).⁵⁷

Vnější kontexty užívání jazyka bych popsala následujícím způsobem: za veřejnou oblast se jedná o místa jakými jsou obchody, nákupní střediska a hotely, z oblasti pracovní pak místa jako kanceláře, továrny, dílny, přístavy, železnice, letiště, sklady, státní správa a hotely. Okrajově za vzdělávací oblast v každém případě školy a univerzity. Za instituce ve veřejné oblasti to jsou úřady a spolky, v pracovní oblasti to jsou firmy, národní korporace, odbory.

Dále se autoři SERR zamýšlí nad tím, že výuka jazyka, ať už obecného nebo odborného, je složena z více složek. Jedná se o verbální a neverbální složku, které se liší v různých prostředích. Kód není jednotný pro všechny uživatele jazyka. Existuje několik faktorů, které podmiňují používání jazyka. K těmto faktorům se řadí jazykové styly určující typ komunikace v různých situacích, rejstříky jazyka umožňující určit kulturní prostředí mluvčího a v neposlední řadě také dialekty, které značí uzemní původ jazyka. Ve výuce odborného jazyka hrají roli první dva výše zmíněné faktory, které procházely a stále procházejí vývojem.

Z výše uvedeného vyplývá, že SERR sice v různých kapitolách upozorňuje na dílčí faktory, které by měly být brány na zřetel při sestavování učebních plánů odborného jazyka, např. různé dialekty, styl, pracovní kontext, atp., nicméně v SERR chybí systematické ošetření deskriptorů pro odborný jazyk.

Kromě toho vyvstává otázka, do jaké míry autoři učebnic odborné španělštiny berou v potaz jednotlivé náměty SERR. Učebnice odborného jazyka rozvíjí totiž především specifickou slovní zásobu. Je tedy poměrně těžké objektivně určit, komu respektive jakému okruhu studentů a jejich úrovni jsou tyto odborné učebnice primárně určené. Vzhledem k tomu, že při výuce odborného jazyka je nutná alespoň minimální znalost obecného jazyka, zcela podle mého názoru odpadají úrovně A. V těchto

⁵⁶ Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme, 2001, str. 45-55.

⁵⁷ Op.cit., str.50.

úrovních student jen velmi obtížně nebo skoro vůbec nemůže používat odborný jazyk bez znalosti jazyka obecného.

Samozřejmě existují i učebnice, které nepředpokládají znalost jazyka obecného a výuka začíná přímo s požadovanou tematikou, například situacemi v kanceláři, představováním zaměstnanců aj. V tomto případě, se ale nejedná o odborný jazyk, ale o rozvíjení obecného jazyka v obchodní oblasti. Konkrétním příkladem je sada učebnic *En Equipo.es*.

Z tohoto důvodu jsem při vytváření seznamu učebnic zabývajících se odbornou španělštinou vzala za výchozí úroveň B1, která označuje, že student je již samostatným uživatelem jazyka.

Při podrobnějším vyhledávání úrovně jsou sice některé knihy označené, kterým studentům jsou určeny, nicméně úroveň *elemental* (základní) a *intermedio* (středně pokročilý) nebo *avanzado* (pokročilý) není úplně přesná, v tom smyslu že úrovně se často překrývají a sleduje se zastoupení gramatických jevů spíše než náročnost odborné slovní zásoby. Proto jsem při zpracování učebnic zohlednila fakt, že úroveň *elemental* odpovídá A1, A2 SERR, úroveň *intermedio* = B1, B2 a *avanzado* C1, C2.

V knize *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia*,⁵⁸ která se zabývá tématem SERR a jeho aplikací a metodikou, je dělení referenčních úrovní širší. Tři základní úrovně souhlasí, některé se dále dělí, jiné nikoliv. První dvě základní úrovně (A a B) jsou dále rozšířeny a podle nich je pak sestaveno šest kurzů. Tento počet je sestavován pro mládež a proto se nepředpokládá úroveň C. Ta v jejich dělení chybí.

Úroveň A odpovídá označení *Básico* (A1- *inicial o de acceso*, A2- *elemental o plataforma*), pro úroveň B je používán výraz *Independiente* (B1- *Umbral*, B2- *Avanzado*) a úroveň C je pojmenována *Competente* (C1- *dominio operativo*, C2- *Maestría*).⁵⁹ Úrovně A a B jsou tedy dále děleny a následně zařazeny do kurzů takto:

První kurz pokrývá úrovně A1 až A2.1. A1 se již dále nedělí, protože se jedná o úplné či falešné začátečníky. Druhý kurz obsahuje úroveň A2.2, třetí kurz zahrnuje úroveň B1.1, čtvrtý B1.2, pátý B2.1 a poslední, šestý, úroveň B2.2.⁶⁰

Ve čtvrtém kurzu B.1.2 je zmínka o tom, jak student dané úrovně jedná. Je zde popsáno, že student dokáže správně vyřešit většinu situací, které mohou nastat při

⁵⁸*Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia; desarrollo por tareas*, 2003, Edinumen: Madrid, Sonsoles Fernández.

⁵⁹ Op.cit., str.24.

⁶⁰*Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia; desarrollo por tareas*, 2003, Edinumen: Madrid, Sonsoles Fernández, str.27.

cestách v cizí zemi. Zvládne zařídit ubytování v zemi, kde se daným jazykem mluví. Také řešení méně obvyklých situacích v obchodech, na poště, v bance by nemělo působit potíže. Mimo jiné student umí vrátit zboží, se kterým není spokojený, a vznést stížnost i podat reklamaci. V pátém kurzu B2.1 student v části *negociaciones* zvládne potvrdit, ověřit a vyměnit konkrétní informace z oblastí jemu blízkých v rámci své specializace. Umí popsat způsob realizace nějaké činnosti podle přesných instrukcí. Mezi další dovednosti patří uspořádání informací z různých zdrojů a následně je přeformulované předávat dál. Poslední šestý kurz je navíc rozšířený o schopnost řešit konflikty, žádat finanční náhradu škody při nehodách.⁶¹

Kromě *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia* nově vyšly instrukce Instituto Cervantes s názvem *Plan curricular del Instituto Cervantes*, který je k dispozici v IC, nebo na katedře romanistiky Filosofické fakulty JČU. Tato kurikula jsou rozdělena do třech svazků podle jednotlivých úrovní. V prvním svazku je popsána úroveň A1 a A2, ve druhém úroveň B1 a B2 a ve třetím úroveň C1 a C2. Celkový obsah je dva tisíce stran, které slouží k systematizaci výuky španělského jazyka pro nerodilé mluvčí. Manuál sice dopodrobna rozepisují úrovně, odborný jazyk však není systematicky zpracován, ačkoliv jsou zmiňována témata „podnik“, „obchodní prostředí“ aj.

⁶¹ *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia; desarrollo por tareas*, 2003, Edinumen: Madrid, Sonsoles Fernández, str.47-59.

5. E/LE con fines específicos⁶²

Seznam učebnic španělského jazyka s odborným zaměřením, seřazených podle vydavatelství, místa a roku vydání. Učebnice, které jsou zastoupené, jsem vybírala s ohledem na jejich úroveň tak, aby pokryly úrovně základní i pokročilé, dále aby nebyly všechny z jednoho vydavatelství a byly zaměřené nejen na obchod.

Barcelona: Difusión

1000 palabras de negocios: Horner D. VV.AA.(1991)

Español escrito en ámbitos laborales: Equipo ICE de la Universidad de Barcelona (1995)

Escribir cartas – ELE. Colección „Idiomas hoy“: Pastor E. (1996)

Socios: Curso de español orientado al mundo de trabajo , Gonzáles M. y otros (1997)

Español de negocios (video y CD-rom): Rodriguez J.L. y Kreen D. (1998)

Acuerdos: Hervás N., Ozores M., Rotstein M. (2002)

Madrid: Alambra-Longman

Hablemos de negocios: Sabater M.L. y otros (1992)

Madrid: Arco/Libros

La comunicación escrita en la empresa: Gómez de Enterría J. (2002)

Madrid: Edelsa

El español de los negocios: Bovet M. y Prada M. (1992)

Hablando de negocios: Prada M. (1995)

Técnicas de correo comercial: Malomino M.A. (1997)

Técnicas de conversación telefónica: Gonzáles Mangas G. a Marcos de la Losa Mª Carmen

Madrid: Ediciones Colegio de España

El español de la empresa: Benítez P. y otros (1995)

Madrid: Edinumen

Proyecto en español comercial: Centellas A. (1998)

⁶² seznamy z edičních plánů nakladatelství, internet, *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia* a www.cervantes.es

Español para el comercio internacional: Felices Lago A. a Ruiz López C. (1998)
Temas de empresa: José Pareja M^a (2005)
Negocio a la vista: Bonell P., Marisa de Prada, Schmidt C. a Señor A.
Temas de turismo: Gray A., Rosa de la Juan C., Nieto E., Marisa de Prada, Marcé P.
Cultura y negocios: Felices A., Angeles Calderón Mª Iriarte E. a Núnñez E.
Comprender en español: Vázquez G. y otros (2001) Proyecto ADIEU
Actividades para la escritura: Vázquez G. y otros (2001) Proyecto ADIEU
El discurso académico oral: Vázquez G. y otros (2001) Proyecto ADIEU
El discurso académico escrito: Vázquez G. y otros (2001) Proyecto ADIEU
En equipo.es: curso de español de los negocios: Juan Lázaro O., Zaragoza Andreu A. a Marisa de Prada Segovia (2002)

Madrid: Editorial SGEL

El español de los negocios: Soles J. y otros (1989)
Correspondencia comercial en español: Gómez de Enterría J. (1990)
El español por profesiones- secretariado: Aguirre B. y otros (1991)
El español por profesiones- servicios turísticos: Aguirre B. y otros (1992)
El español por profesiones- servicios financieros: Aguirre B. y otros (1993)
El español por profesiones- servicios de salud: Aguirre B. y Gomez de Enterría J. (1994)
El español por profesiones- comercio exterior: Aguirre B. y otros (1996)
El español por profesiones- lenguaje jurídico: Aguirre B. y otros (1997)
El español en el hotel: Moreno C y Tuts M. (1997)
Trato hecho: español de los negocios, Tomás J.M. (2001)
Al dí@: curso de español para los negocios, Prost G. Noriega A. (2003)

Madrid: Playor

Cómo dominar la correspondencia rápidamente: Calleja G. Y Tirado C (1998)

Pamplona: Ediciones Universidad de Navarra (EUNSA)

Español para la empresa: Matallanes M y Albaran (1997)

Salamanca: Universidad de Salamanca- Santillana

Marca registrada. Español para los negocios: Fejardo M. y Gonzáles S. (1995)

5.1. Español para el comercio internacional, términos y expresiones esenciales en el mundo de los negocios

Autor: Ángel Felices Lago, Cecilia Ruiz López

Nakladatelství: Edinumen, 1998

Tato učebnice je převážně určena studentům středně pokročilým a pokročilým, ale podle úvodu je také navíc určena každému, kdo s obchodní španělštinou chce začít nebo by si rád jednoduchým a zároveň efektivním způsobem rozšířil znalosti z oblasti obchodu. Autoři berou v úvahu, že ne každý student, který má zájem o výuku odborného jazyka, má předchozí ekonomické nebo obchodní vzdělání. I když autoři připouštějí, že pro takové studenty bude tato učebnice snazší. Pro podporu vyučujících je veškerá odborná látka vysvětlena pomocí tématického slovníku a definic, které jsou zařazeny na konci knihy. Součástí této řady je i klíč ke cvičením.

Členění a obsah: manuál je rozdělený do sedmi lekcí. Každá lekce se zabývá čtyřmi tématy, výjimku tvoří první kapitola obsahující pět témat a šestá kapitola se třemi tématy. Mezi názvy lekcí se objevují obchodní společnost a její právní postavení, dovoz a vývoz, politika vývozu, formy plateb, mezinárodní transport zboží a další. V lekcích jsou vždy témata obsahující odbornou slovní zásobu a následná cvičení zaměřená na dialog. V těchto dialozích jsou postavy klienta- obchodníka, jeho poradce či jeho dcery. Tento model má dle autorů napodobovat schéma “učitel-žák“. Na závěr každé lekce jsou zařazena tři až čtyři praktická cvičení, jenž slouží k procvičení a upevnění slovní zásoby. Dále jsou zahrnuty otázky k porozumění s cílem otevřít ve třídě diskuzi na probrané téma.

V celé učebnice je možné nalézt zvýrazněná slova, která jsou vysvětlena na konci učebnice spolu s anglickým překladem. Pro ještě lepší upevnění získaných vědomostí obsahuje kniha tři bloky opakovacích cvičení. Po sedmé lekci následuje první blok opakovacích cvičení z první a druhé lekce, ve druhém bloku to jsou cvičení z témat třetí a čtvrté lekce a v posledním třetím bloku jsou zopakované lekce pět až sedm. Za opakovacím blokem následuje několik článků na téma zahraničního obchodu spolu s otázkami na porozumění textu a zahájení diskuze. Velmi originální je i další část, kde jsou autentické dokumenty používané v mezinárodním obchodě. Například certifikát kvality, oběžník, certifikát původu, obchodní faktura a další.

Hodnocení: učebnice obsahuje velký počet cvičení, které slouží k procvičení odborné slovní zásoby, i když je znalost gramatiky považována za automatickou, ve cvičeních se objevuje. Například v odvozování slov, skládání slov, opravování chyb. V úvodních člancích je přehledně vysvětlené téma, na které pak navazují tato praktická cvičení. Dle mého názoru jedinou nevýhodou je, že učebnice nerozvíjí poslech s porozuměním.

Zařazení: B1+, B2

Tabulka č. 1.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	12	0	3	3	3	21
V %	57	0	14	14	14	100%

Co se týče vyváženosti jednotlivých aktivit, převažuje čtení s porozuměním. Naopak cvičení na poslech nejsou zastoupena vůbec, což je největší slabinou této učebnice.

5.2 *Al Dí*[®]

Autor: Gisèle Prost, Alfredo Noriega Fernández

Nakladatelství: SGEL, 2005

Učebnice *Al Dí*[®] (třetí díl) je určena studentům, kteří jsou středně pokročilí až pokročilí a potřebují se zdokonalit v obchodním jazyce a situacích pracovního života. Filosofie knihy spočívá v co nejaktivnějším přístupu k výuce. Novátorskou metodou je i práce s internetem, kdy studenti plní konkrétní úkoly a využitím odkazů na webové stránky. Řada *Al dí*[®] je rozdělena do tří úrovní: *inicial* (základní), *intermedio* (středně pokročilý) a *avanzado* (pokročilý). Každá úroveň je složena z učebnice, CD, pracovního sešitu a pedagogického průvodce obsahující metodiku a další rady pro výuku spolu s klíčem.

Obsah a členění: učebnice je rozdělena do deseti lekcí, které na sebe tématicky nenavazují. Mezi témata patří například: podnik, lidské zdroje, spotřebitelé a produkty, komunikace, peníze, strategie, mezinárodní obchod, řešení konfliktů a další. Jednotlivé lekce jsou složeny z několika částí. V první z nich nazvané “*Cada dí*[®] *más*“, je představené téma lekce a cvičení, které nemají jediné řešení, tzn. jsou otevřené v různých sociálně-kulturních aspektech.

Ve druhé části “*Analicemos y practiquemos*“ se upevňují znalosti slovní zásoby prostřednictvím cvičení, která jsou zaměřená na porozumění a ústní interakci. Nalezneme zde i pomocné dialogy sestavené autory, podle nichž sám student vytváří odpovědi vlastní, dále tato část obsahuje články z tisku a autentické materiály, ze kterých jsou odvozená cvičení jak ústní tak písemná. Kromě těchto cvičení jsou představené i gramatické struktury zasazené do obchodního kontextu.

Část třetí, “*Creemos y negociemos*“, si klade za cíl připravit studenty pro komunikaci v reálných situacích. Podle autorů zde ať už jednotlivec nebo skupiny studentů mají vypracovávat několik obchodních aktivit podle předloh projektů apod. Pro co možná nejširší použití je zařazená část konzultací s internetem, přičemž na uvedených webových stránkách je možné nalézt další odkazy k probíraným tématům. Za každou lekcí je přepis nahrávek. Student po prostudování knihy dokáže prezentovat svou firmu a pozici v ní, řešit situace, vytvářet průzkum trhu a jednat s reklamními

agenturami, analyzovat akcie, připravit obchodní cestu, účastnit se pracovních schůzek atd.

Hodnocení: kniha je velmi kvalitně zpracovaná a zároveň zaměřená velmi prakticky. K tomu slouží i odkazy na internetu, které zahrnují reálné situace jak ve španělském obchodním světě, tak samozřejmě ve světě latinskoamerickém. Kniha obsahuje i poslechy na CD, což u ostatních učebnic není moc běžné.

Zařazení: B2+,C1

Tabulka č. 2.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	12	5	17	1	4	39
V %	31	13	44	3	10	100%

Podle rozložení jednotlivých cvičení můžeme říci, že kniha je zaměřena na rozvíjení ústní interakce a ústního projevu (celkem sedmnáct cvičení) a na čtení s porozuměním (celkem dvanáct cvičení). Až na jedno však chybí cvičení rozvíjející písemný projev.

5.3 *Hablando de negocios*

Autor: Marisa de Prada a Monserat Bovet.

Nakladatelství: Edelsa, mundo profesional, método E.L.E

Učebnice je určena: pro uživatele, kteří mají obecné znalosti jazyka na úrovni B, tzn. jsou schopni bez problému komunikovat v běžných situacích a chtějí se seznámit se světem obchodu, obchodních operací a bankovních transakcí. Jejich hlavním cílem je získat specifickou slovní zásobu, v tomto případě na téma obchod.

Obsah a členění: Kniha je rozdělena do deseti lekcí. Témata lekcí jsou *La empresa* (Podnik), *Recursos humanos* (Lidské zdroje), *Servicios de compra y venta* (Služby- nákup a prodej), *Importación y exportación* (Dovoz a vývoz), *Cámaras de comercio* (Obchodní komory), *La banca* (Banka), *La bolsa* (Burza), *Los impuestos* (Daně), *Negociaciones* (Obchodování).

Každá z lekcí má následující strukturu: „*Diálogos*“ („Dialogy“) na téma dané lekce, za nimiž je velmi přehledně zpracované vocabulario específico, ve kterém nalezneme definice důležitých pojmů vztahujících se k článku.

Další částí je „*Observe*“ („Pozorujte“), které slouží k vysvětlení gramatických jevů použitých v úvodu každé lekce.

„*Recuerde*“ („Zapamatujte si“) je koncipované jako vytyčení důležitých gramatických skutečností – je zaměřené spíše na zopakování gramatiky.

„*Manos a la obra*“ („Dáme se do díla“) navazuje na předešlé části slovní zásoby, jedná se o procvičení slovní zásoby a gramatických jevů (například ser, estar). Tato část obsahuje další podskupiny s netradičním názvem „*Bla bla bla*“, která si ukládá za cíl odlehčit formální stránku tématu. Jsou zde autentické rozhovory a dialogy například partnerů o obchodních tématech v neformálním prostředí, například bary a kavárny. Z mého pohledu je to velmi přínosné, protože jde o navození rodinné atmosféry, dochází tak k uvolnění napětí a student se vyjadřuje přirozeněji.

V části „*Actividades*“ („Aktivity“) je rozvíjen vlastní názor na dané téma, student má reagovat podle svého pohledu na danou tematiku a vhodně se vyjádřit ve španělštině s použitím získané slovní zásoby.

V části „*Comprensión lectora*“ („Čtení s porozuměním“) se nachází autentický odborný text spolu s úkoly, které ověřují porozumění textu.

V poslední části „*Comprensión auditiva*“ („Poslech s porozuměním“) uživatel rozvíjí poslechové dovednosti. Opět jsou zde použity autentické materiály, rozhovory jsou vedeny s profesionály v daných oblastech.

V úplném závěru je zapojen i student, který má vyjádřit svůj souhlas či nesouhlas se slyšeným. Následuje klíč a anglicko-francouzsko-německo-španělský slovníček.

Návaznost kapitol: Jedná se o ucelené lekce, se kterými je možné pracovat jednotlivě nebo plynule od začátku do konce.

Hodnocení: učebnice je uspořádána velmi přehledně, z gramatického hlediska obsahuje minulé časy, futurum, kondicionál, nepřímou řeč, systém subjuntivu aj.

Velmi přínosné a praktické je, že v každé lekci najdeme na první dvojstraně uvedené probírané téma v podobě konkrétní odborného textu, ve kterém je shrnuta problematika a za ním jsou vysvětleny definice odborných výrazů. Se všemi výrazy se po té pracuje v celé lekci. Kromě odborných výrazů si student po prostudování učebnice rozšíří i ekonomické znalosti.

Zařazení: B2

Tabulka č. 3.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	4	4	2	1	7	18
V %	22	22	11	6	39	100%

V této učebnici jsou rozvíjeny všechny zmíněné kompetence. Největší důraz je kladen na procvičení gramatiky (sedm cvičení z osmnácti), nejmenší pak na písemný projev (pouze jedno cvičení).

5.4 *En Equipo.es*

Podtitul: *Curso de español de los negocios*

Autor: Olga Juan, Marisa de Prada, Ana Zaragoza

Nakladatelství: Edinumen, 2002

Učebnice je určena uživatelům, kteří s jazykem začínají a chtějí se již od začátku naučit komunikovat v oblasti obchodu. Podle mého názoru je kniha je vhodná pro studenty druhého stupně základní školy nebo školy střední.

Obsah a členění: V této řadě vyšly celkem tři díly- úrovně *elemental*, *intermedio* a *avanzado*, které odpovídají úrovním A, B a C v SERR.

Učebnice je plná cvičení a úkolů, které rozvíjejí všechny jazykové kompetence: poslech, mluvení, čtení i psaní. Cílem knihy je umožnit studentům bez problémů aplikovat v praxi získané znalosti ze třídy.

Při vytváření této učebnice se přihlíželo k lingvistickým teoriím co učit (Plan Instituto Cervantes) a teoriím jak se učit. Důležitou úlohu mají i čtyři složky, které přispívají k procesu “*enseñanza- aprendizaje*“ („vyučování – učení“). Tyto složky jsou: student, učitel, třída a pracovní materiál. Student zpracovává úkoly aktivně, má oporu v učiteli, který řídí aktivity konané ve třídě. Díky tomu se třída stává jakousi dílnou, otevřeným prostředím, ve kterém mohou studenti komunikovat jak verbálně tak neverbálně, mohou procvičovat získané poznatky a vzájemně tak komunikovat.

Učebnice jsou složeny ze cvičení formálního i neformálního jazyka. To podle autorů může přispět k úspěchu v obchodě či práci. Je důležité zmínit i fakt, že každá kapitola obsahuje sociokulturní poznatky a informace a podává rozdíly mezi španělštinou na Iberském poloostrově a španělštinou latinskoamerickou.

Učebnice je členěná do osmi kapitol. Na konci knihy je gramatické shrnutí s konkrétními příklady. *En equipo.es* se skládá z učebnice a pracovního sešitu, ve kterém nalezneme cvičení, klíč, přepis poslechů, seznam internetových stránek a slovník odborných výrazů. Řada *En equipo.es* má tři úrovně: *elemental* (začátečník), *intermedio* (středně pokročilý) a *avanzado* (pokročilý).

V první kapitole je vysvětleno jak pozdravit, představit sebe a své kolegy, hláskovat, říci odkud pocházíme, kde pracujeme, telefonovat. V sekci Latinská Amerika

se dovíme, že například „Buenos días“ se v Argentině zkracuje na „Buen día“, nebo že místo oslovení „señor“ se v Latinské Americe používá „Licenciado“, „Doctor“, „Ingeniero“. Po prostudování této knihy by měl student umět používat základní gramatické jevy.

Kapitoly ve výše zmíněné učebnici přehledně navazují, zejména v učebnici pro začátečníky, protože obsahuje jak slovní zásobu tak gramatiku.

Hodnocení: učebnice je vhodná pro mládež, graficky přehledně zpracovaná (velké množství obrázků, fotek aj.) Celkem jsou tři díly, které mají kopírovat osnovu začátečník, mírně pokročilý a pokročilý. I když je učebnice zaměřená na výuku jazyka v obchodním prostředí, odborný jazyk je používán okrajově. Podle mého názoru je to předstupeň k další odborněji zaměřené výuce.

Zařazení: A1-B2+ (řada obsahuje tři díly)

Tabulka č. 4.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	6	5	6	7	3	27
V %	22	19	22	26	11	100%

V této učebnici je rozvíjen především písemný projev, nejméně je zastoupena část gramatická. Cvičení jsou v porovnání s ostatními mnohem kratší.

5.5 Acuerdos

Autor: Nuria Hervás, Mar Ozores, Manuela Rotstein

Nakladatelství: Difusión, 2002

Učebnice je určena především vyučujícím jako doplňkový materiál pro kurzy zaměřené na obchod u skupinky minimálně dvou studentů.

Obsah a členění: Sešit je složen ze šedesáti aktivit určených dvojicím. Soubor aktivit je rozdělený na dvě části. Na kurz SOCIOS 1, jehož obsahem je prvních třicet aktivit, a na kurz SOCIOS 2, který obsahuje dalších třicet aktivit. Cvičení jsou zaměřená na oblast obchodu, i na obecný jazyk v každodenních situacích. Jednotlivé aktivity jsou cíleně zaměřené na rozvoj komunikace v reálných situacích. Student nezíská pouze teoretické znalosti, je vyžadována reakce, tzn. že student se musí rozhodovat, řešit problémy a vyměňovat si informace se svými kolegy. Cvičení jsou vždy ve dvou variantách – a,b, pro každého studenta je určena jedna. Dále kniha obsahuje štítky s gramatikou a slovní zásobou, které jsou potřebné ke splnění zadaného úkolu. Na konci sešitu můžeme nalézt poznámky, jenž slouží vyučujícímu jako pomůcka pro rozšíření aktivit ve třídě. Kapitoly v tomto souboru cvičení na sebe nenavazují.

Hodnocení: sešit je velmi vhodný pro rozvíjení mluveného projevu. Je možné jej použít i opakovaně vzhledem k tomu, že se jedná o práci ve dvojici či ve skupinkách. Tyto skupinky se mohou libovolně měnit, co student, to jiný názor. Osobně se domnívám, že pokud by tato kniha nebyla použita jako hlavní učebnice, jistě by mohla být užitečná tím, že se z ní dají použít libovolné aktivity jako doplňková cvičení.

Zařazení: A1, A2, B1 až B2

Tabulka č. 5.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	0	0	1	1	0	2
V %	0	0	50	50	0	100%

5.6 *El español por profesiones*

Pod tímto společným titulem se skrývá série pěti učebnic tématicky zaměřených na zahraniční obchod, turismus, zdravotní služby a finance, které nesou odpovídající podtitul a z hlediska struktury jsou vytvořeny podle stejné šablony.

Autoři: *Servicios financieros, banca y bolsa*- Blanka Aguirre Beltrán (1993)

Servicios de salud- Josefa Gómez de Enterría, Sol Gómez de Enterría (1994)

Comercio exterior – Blanca Aguirre Beltrán, Klaus Rother (1996)

Secretariado- Blanca Aguirre Beltrán, Josefa Gómez de Enterría (1999)

Servicios turísticos- Blanca Aguirre Beltrán (2001)

Nakladatelství: SGEL

Učebnice je určena: studentům, kteří mají obecné jazykové znalosti, úroveň B1, B2 podle SERR, a chtějí získat nebo prohloubit své jazykové dovednosti ve vybraných oblastech. Tyto oblasti souvisejí s jejich prací nebo jsou určeny pro ty, jenž chtějí získat jen tématickou slovní zásobu.

Členění a obsah: každá učebnice se skládá z devíti lekcí rozdělených do tří skupin označených písmeny A, B, C. V těchto skupinách jsou části „*Presentación*“, „*Para leer y comprender*“, „*Para hablar*“, „*Para practicar*“ a „*Y para terminar*“.

V části „*Presentación*“ („*Představení*“) nalezneme autentické materiály, dialogy a použitou slovní zásobu v dané lekci. V části „*Para leer y comprender*“ („*Čtení s porozuměním*“) jsou kladeny otázky k předchozímu textu. Dále cvičení která ověřují porozumění textu a je zde vytyčena důležitá slovní zásoba.

V části „*Para hablar*“ („*Mluvení*“) je důraz kladen na samostatné použití slovní zásoby studentem. Cvičení jsou například ve sloupečcích seřazená slovíčka, která se mají pospojovat nebo je úkolem komentovat či popsat např. schéma obchodu a jeho dělení.

V části „*Para practicar*“ („*Procvičení*“) se procvičuje užití gramatiky. Jsou zde různé doplňovačky, spojování sloupečků A a B podle toho co k čemu patří, dále slovesa a tvoření jejich tvarů.

V poslední části „*Y Para terminar*“ („*Na závěr*“) je požadována aktivita studenta na základě předložených faktů, opět se jedná o grafy, tabulky, dopisy apod. V závěru

knihy je „*Sección de consulta*“ („Konzultace“), která obsahuje slovník, vysvětlení gramatických jevů, pojmy k zapamatování a definice odborných výrazů.

Za touto sekci následuje klíč ke cvičením, seznam zkratk a vícejazyčný slovník. Jednotlivé lekce se dají studovat samostatně nebo systematicky od začátku do konce.

Hodnocení: knihy jsou pěkně zpracované, lze je studovat i bez učitele. I když je témat jen devět v každé učebnici, jsou podrobně probrána v sekcích značených písmeny A,B,C. Navíc je v učebnici velké množství cvičení, která rozvíjejí především konverzaci. Co se týče gramatiky, není prioritou, zatímco obsah slovní zásoby je opravdu široký.

Zařazení: B1+, B2

Tabulka č. 6.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	12	0	12	10	6	40
V %	30	0	30	25	15	100%

5.7 *Projecto en...Español Comercial*

Autor: Aurora Centellas Rodrigo

Nakladatelství: Edinumen 2001

Učebnice je určena, dle úvodu knihy samotné, studentům, kteří rozumí obchodu a potřebují se ve španělském jazyce domluvit bez problémů, získat sebedůvěru v komunikaci, naučit se strukturovaně vyjádřit své myšlenky a používat vhodnou slovní zásobu. Také je doporučena studentům, kteří potřebují pro svou práci přesné vyjadřování, aby nedocházelo k mylné interpretaci či dvojznačnosti. Cílem učebnice je, aby byl student schopen uživatel sledovat a rozumět komunikaci. Žák nepotřebuje a ani nechce učitele španělštiny, který by mu vysvětloval co ve své práci dělat. Jeho cílem je přání, aby mohl dělat svou práci dobře, s použitím jazyka, který v dané chvíli potřebuje.

Členění a obsah: kniha provede studenta jednotlivými etapami a procesy od založení firmy po její vlastní fungování. Mezi témata patří návrh výrobku, náklady, výběr personálu, cesty v distribuci, obchodní strategie, reklama. Úkoly jsou řazeny tak, aby student systematicky získával lexikálně gramatické znalosti a zároveň potřebné konkrétní znalosti pro splnění úkolů, rozvíjení vlastní kreativity. *Projecto en ...Español Comercial* je složený z úvodní lekce, obsahující některé základní principy jenž umožní studentovi vytvořit vlastní společnost. Následuje osm tématických lekcí, z nichž každá rozvíjí různorodé činnosti vedoucí k závěrečnému úkolu, shrne probrané téma. V každé lekci je několik částí. První z nich tvoří „*Algo de vocabulario sobre*“ („Něco ke slovní zásobě“), ve které je shrnutá slovní zásoba daného tématu. V první lekci „*Empresa y empresarios*“ („Podnik a podnikatelé“) jsou uvedené definice pojednávající o tom, co všechno podnik je, co obsahuje, z čeho se skládá, co je pro něj typické aj.

Část „*Lo que hay que saber*“ („Co je potřeba znát“) je tvořena články, které slouží k rozšíření odborných znalostí z daného tématu, například jaká je funkce firmy a následuje cvičení pravda-lež.

V části „*Lo que se dice sobre*“ („Co se říká o“) nalezneme poslechová cvičení, telefonní rozhovory, texty a různé výpovědi do kterých se doplňují slova.

„*Lo que se escribe*“ („Co se píše“) vysvětluje, jak se co píše v obchodní korespondenci, význam zkratk, užívání formule při oslovení, rozloučení apod.

Ve „*Funciones*“ („Funkce“) se student naučí propojit vlastní znalosti s nově nabytými, konkrétně jak popsat firmu a zmínit všechna hlediska. Cílem části „*Apunte*“ („Poznamenej si“) je, aby si student urovnal získané vědomosti, například si má napsat vlastními slovy, co nového se dozvěděl o tom, co je firma a co je obchodní společnost.

„*Contenidos gramaticales*“ („Gramatika“) objasňuje použití vybraných gramatických jevů. Na konci učebnice je z mého pohledu nejdůležitější část a to „*Proyecto final*“ („Závěrečný projekt“). Tato část slouží jako komplexní shrnutí naučené látky. I když v celé knize převažují teoretické znalosti, například jak udělat průzkum trhu, jaké existují možnosti financování, jak vybrat dobrého společníka, jak vytvořit úspěšnou reklamu, jaká je důležitost obchodního dopisu, jaké jsou vztahy s klienty, o účasti na veletrzích a v neposlední řadě jak stanovit cenu.

Student po absolvování kurzu má být schopen založit vlastní firmu, získá přehledné informace o fungování společnosti.

Na úplném konci knihy se nachází klíč ke cvičení a transkripce poslechů.

Hodnocení: jak píše autorka v úvodu učebnice: Díky tomu, že práce je ve skupinkách, nebude mít jednotlivec strach, že udělá chyby jen on sám, protože skupinka funguje jako celek, tým. Doporučuje se, aby již na první hodině se utvořily pracovní skupinky a každá skupinka má za úkol vytvořit vlastní firmu, kterou budou po celou dobu kurzu společně rozvíjet. Napodobení trhu také nahrává fakt, že skupinky mezi sebou soupeří a existuje zde konkurence, která je tak typická pro obchodní prostředí a která je ve zdravé míře přínosná. V případě, že je ve třídě jen jeden student, je doporučováno, aby se s ním jednalo jako by byl ve skupině.

Zařazení: B2, C1

Tabulka č. 7.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	6	1	9	4	0	20
V %	30	5	45	20	0	100%

V této učebnici je zastoupena i gramatika. Není však v podobě cvičení, ale formou dvou až tří stránkového shrnutí na konci každé lekce.

5.8 Temas de empresa

Příručka pro přípravu na zkoušky španělské Obchodní komory: Certificado Superior del Español de los Negocios, Cámara Comercial de Madrid

Autor: María José Pareja

Nakladatelství: Edinumen, 2005

Tato učebnice je, podle autora, určená především studentům, kteří mají jazykovou úroveň B1 a zajímají se o oblast obchodu. Dále studentům, kteří chtějí pracovat ve španělské či latinskoamerické společnosti a doporučována je také pro studenty studující obchodně zaměřený obor.

Členění a obsah: učebnice je koncipována jako příprava pro úspěšné složení zkoušek Španělské obchodní komory. Obsahuje úvodní lekci, v níž najdeme strukturu zkoušky, z čeho je složená a kolik času je na každou část při testování. Zahrnuje také požadavky pro úspěšné složení zkoušky. Po této úvodní lekci následuje dvanáct konkrétních témat mezi něž patří: založení společnosti, její organizace, financování, lidské zdroje, burza, produkt a cena, komunikace a distribuce, účetnictví, daně atd.

Na konci učebnice je modelová zkouška sloužící pro zhodnocení získaných informací. Hlavní náplní knihy je rozšíření slovní zásoby, především o odborné termíny. Tato slovní zásoba je přehledně vysvětlena v úvodu každého tématu. Na začátku každé lekce je autentický text, ve kterém je použita specifická slovní zásoba, následují otázky k textu. Tyto otázky simulují první část zkoušky, protože právě porozumění čtenému textu je jejím cílem. Za úvodním textem jsou cvičení různého typu sloužící k procvičení slovní zásoby a rozvíjení komunikace na konkrétní témata.

Hodnocení: Učebnice je přehledně zpracována. Kapitoly na sebe navazují, ale lze s nimi pracovat i jednotlivě. Celkově je cílem obsáhnout téma podnik. V celé učebnici je velké množství odborné slovní zásoby, ale co se týče gramatiky, ta vysvětlována není, předpokládá se úroveň B1. Z mého pohledu je učebnice vhodná i pro nižší úroveň právě proto, že prioritou je slovní zásoba. Učebnice je vhodná jak pro samouky tak pro skupinky studentů. Práce ve skupince s touto knihou je nesporně lepší, protože každý student má možnost vyjádřit svůj názor na dané téma a je možné efektivněji rozvíjet mluvený projev. Písemný projev je zastoupen nejméně. Učebnice má i poslechová cvičení.

Zařazení: B2+, C1

Tabulka č. 8.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	6	0	6	3	0	15
V %	40	0	40	20	0	100%

5.9 Técnicas de correo comercial

Autor: M.A.Palomino

Nakladatelství: Edelsa, 2002

Tato učebnice je součástí metody E.L.E- mundo profesional a je určena studentům mírně pokročilým až pokročilým (*nivel medio - superior*), kteří potřebují či chtějí rozšířit znalosti a slovní zásobu v obchodní korespondenci.

Obsah a členění: celá kniha je psána obecnou španělštinou, ale pro vysvětlení pojmů a definic je použit jazyk odborný. Terminologie, ustálená spojení a fráze jsou obsaženy v glosáři. Tato učebnice je tvořena deseti lekcemi, které na sebe logicky navazují. Mezi témata patří například jak psát různé žádosti, dále otázky týkající se zaměstnání, objednávky a potvrzení, obchodní sdělení, reklamace a odpovědi na ně aj. Každá z lekcí obsahuje úvodní informace týkající se probíraného tématu. Například při psaní obchodního dopisu se dozvíme co takový dopis musí obsahovat, jak má vypadat, na co bychom neměli zapomenout při psaní těchto dopisů, čeho bychom se měli vyvarovat. V následujícím „*caso práctico*“ („praktické cvičení“) má student za úkol vytvořit obdobný obchodní dopis podle zadání a získaných informací. Vedle úkolů je strukturovaně uspořádaná nápověda, například formulky pro vyjádření pozdravu, rozloučení, žádosti, prosby apod. Kromě deseti lekcí představuje kniha i modelové příklady mexické a argentinské korespondence. Součástí je i klíč ke cvičením a přepis poslechů.

Hodnocení: učebnice je vhodná jako základní příručka pro studenta, který se doposud neseťkal s obchodní španělštinou nebo s ní nemá moc zkušeností. Na začátku každé lekce je velmi přehledně (většinou graficky) znázorněný přehled probírané látky,

například u dopisu co je „*membrete*“ („hlavička“), kam a jak se píše. Všechna cvičení jsou krátká, přehledná, jasná a především praktická. Kromě zmíněných vlastností jsou i velmi rozdílná. Příkladem opět obchodní dopis, který má student poskládat z vět jako puzzle, tzn. vybrat vhodné oslovení, rozloučení a další.

Co se týče úrovně, učebnice je vhodná i pro začátečníky právě díky názornosti a své jednoduchosti. Použití je také všestranné. Podle mého názoru je učebnice ideální jako doplňující materiál ve výuce.

Zařazení: B2

Tabulka č. 9.

hodnocení	Čtení s porozuměním	Poslech s porozuměním	Ústní část	Písemná část	Gramatika	Celkem cvičení
Počet cvičení	2	1	1	6	4	14
V %	14	7	7	43	29	100%

Tato učebnice klade největší důraz na rozvíjení písemného projevu (z celkového počtu všech cvičení se mu věnuje šest cvičení). Čtyři cvičení se věnují gramatice.

6. Zkoušky z obecného a odborného jazyka

D.E.L.E

Diploma de Español como Lengua Extranjera jsou mezinárodní zkoušky z obecného jazyka španělského, které jsou připravovány, opravovány a hodnoceny Univerzitou v Salamance. Odtud jsou tyto testy dále distribuovány do celého světa prostřednictvím velvyslanectví, zastupitelských úřadů a organizací Instituto Cervantes. Zkoušky DELE jsou rozděleny do tří úrovní podle obtížnosti. První DELE Inicial je úroveň začátečníka-B1 podle SERR. V této úrovni student ovládá jazyk natolik, že rozumí a odpovídajícím způsobem reaguje v nejobvyklejších situacích všedního dne a jednoduše sděluje své potřeby a přání. Následuje úroveň pokročilý - DELE Intermedio- B2 podle SERR, ve které si student dokáže poradit v běžných situacích každodenního života nevyžadujících zvláštní jazykové znalosti. Poslední je DELE Superior - úroveň velmi pokročilý v SERR nesoucí označení C2, která dokládá, že si student dokáže poradit v situacích vyžadujících hlubší osvojení jazyka a znalost kulturních zvyklostí.

V České republice je možné tyto zkoušky skládat dvakrát do roka- v květnu a listopadu v Praze, Brně a Českých Budějovicích. K obdržení diplomu je potřeba zaplatit poplatek: DELE Inicial- 53 eura, DELE Intermedio- 62 eura a DELE Superior- 72 eura, vyplnit přihlášku a předložit požadované doklady. A samozřejmě úspěšně projít testy. Všechny úrovně jsou složeny z pěti částí a každá z nich má určitou minimální bodovou hranici. K úspěšnému složení je potřeba projít ve všech částech.

Tyto zkoušky jsou v souladu s požadavky, které vydává španělské Ministerstvo školství a vědy. Místa, kde se konají v České republice tyto zkoušky jsou Instituto Cervantes- Na Rybníčku 6, 120 00, Praha 2, Masarykova Univerzita v Brně- Gorkého 7, 602 00, Brno a Pedagogická fakulta Jihočeské Univerzity- Jeronýmova 10, 370 15, České Budějovice.⁶³

Instituto Cervantes má speciální výukový program, který vychází ze Společného evropského referenčního rámce, ale má přidanou jednu úroveň označenou písmenem D. Každá úroveň má stanovených 120 hodin výuky. Samotný popis jednotlivých úrovní je následující: Začátečníci, úroveň A, používají španělštinu jednoduchým způsobem pro vyjádření svých názorů, pocitů a potřeb. Absolvent kurzu je schopný číst krátké texty na běžná témata a sám jednoduchý text napsat. Úroveň B, tedy středně pokročilí studenti

⁶³www.cervantes.es, sekce exámenes

dokáží konverzovat na běžná témata a mají osvojené komunikační strategie potřebné pro vyjadřování minulých a budoucích událostí. Zvládnou přečíst jednoduchý obecný literární text a napsat dopis nebo esej, která se týká obecných aspektů běžného života. Třetí úroveň jsou pokročilí- C, kde je student schopný podat detailní informace, vyjadřuje se plynule, píše delší text, vede konverzaci na různá témata. Poslední nejvyšší úroveň je D, tzn. velmi pokročilí. Tady už student zpracovává probíraná témata z různých úhlů pohledu, předkládá v debatě argumenty a zvládne vytvořit psané texty s využitím ustálených spojení, speciálních výrazů a různých stylistických prostředků.⁶⁴

Tabulka č. 10. Srovnání společného evropského referenčního rámce (SERR) s výukovým programem Instituto Cervantes (VIPIC) a DELE⁶⁵

SERR		VIPIC DELE	
C2	Velmi pokročilí II	D2	DELE Superior Velmi pokročilí
C1	Velmi pokročilí I	C2+D1	
B2	Pokročilí	C1	DELE Intermedio Pokročilí
B1	Středně pokročilí	B2	DELE Inicial Středně pokročilí
A2	Začátečníci II	A2+B1	
A1	Začátečníci I	A1	

Z této tabulky je možné vyčíst, že podle plánu kurikul Instituto Cervantes a jejich kurzů je označení úrovně jiné než jaké uvádí Společný evropský referenční rámec. Například zkouška DELE Inicial, která má podle VIPIC úroveň B2 je podle SERR úrovně B1. To samé platí i u úrovně DELE Intermedio, tedy úrovně C1 podle SERR úrovně B2 a v DELE Superior úrovně D2 odpovídá úrovni C2 ve Společném evropském referenčním rámci pro jazyky.

⁶⁴ Popis úrovně je založen na popisu uvedeném v brožurce Španělské horizonty s Institutem Cervantes, Kurzy 2007/2008 a informací o zkouškách DELE na internetové adrese www.cervantes.es v sekci exámenes.

⁶⁵ Tabulka převzatá z brožurky Španělské horizonty s Institutem Cervantes, Kurzy 2007/2008, str.6

Další zkoušky jsou pořádané Státními jazykovými školami. Ty poskytují dvě úrovně jazyka a to Státní základní jazyková zkouška odpovídající úrovni B2 Společného evropského referenčního rámce, druhou zkouškou je Státní všeobecná jazyková zkouška odpovídající úrovni C1 SERR.

Zkoušky z odborného jazyka

Vedle zkoušek z obecného jazyka lze skládat i zkoušky zaměřené na obchodní jazyk. Tyto zkoušky Španělské obchodní a průmyslové komory v Madridu⁶⁶ jsou pořádané od roku 1978 ve dvou skupinách. Z obchodní španělštiny je možné získat certifikát nebo diplom. Vznik zkoušek z odborného jazyka měl dvojí důvod. Prvním bylo nabídnout firmám objektivní posouzení lingvistických znalostí svých zaměstnanců a druhým- obecnějším, rozšiřovat a užívat odborný jazyk jako prostředek pro obchodní aktivity na mezinárodním poli. Spolupráce výše zmíněné obchodní komory s univerzitou v Alcalá zajistila vysokou prestiž zkoušek a neustále rostoucí počet kandidátů. Po roce 1993 došlo k rozšíření nabídky certifikátů. Od akademického roku 1994/1995 po současnost je možné získat, po úspěšném složení zkoušek, tyto certifikáty a diplomy: *Certificado Básico de Español de los Negocios*, *Certificado Superior de Español de los Negocios*, *Diploma de Español de los Negocios*. Kromě těchto zkoušek došlo v lednu 1999 k rozšíření nabídky certifikátů a v oblasti jazykové odborné komunikace. Jedná se o *Certificado Básico del Español del Turismo*, *Certificado Superior del Español del Turismo*, *Certificado Básico del Español de las Ciencias de la Salud* a *Certificado Superior del Español de las ciencias de la Salud*.

Všechny certifikáty, které mají v názvu slovo „básico“ („základní“) odpovídají úrovni B2 podle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky, s označením „superior“ („pokročilý“) se shoduje s úrovní C1, a poslední jediný diplom je zařazený v úrovni nejvyšší, tedy C2.⁶⁷

⁶⁶ Cámara oficial de Comercio e Industria, Madrid

⁶⁷ E/LE con fines específicos

Tabulka č. 11. Přehledně uspořádané zkoušky podle úrovní SERR⁶⁸:

Úrovně podle SERR	Pojmenování	Certifikáty a diplom Obchodní a průmyslové komory v Madridu a Univerzity v Alcalá
C2	Maestría	Diploma de Español de los Negocios
C1	Dominio operativo eficaz	Certificado Superior de Español de los Negocios, Certificado Superior del Turismo, Certificado Superior de Español de las Ciencias de la Salud
B2	Avanzado	Certificado Básico de Español de los Negocios, Certificado Básico del Turismo, Certificado Básico de Español de las Ciencias de la Salud
B1	Umbral	
A2	Plataforma	
A1	Acceso	

Certificado Básico de Español de los Negocios potvrzuje minimální odborné znalosti obchodní španělštiny, které jsou dostatečné pro vykonávání jednoduchých aktivit v podniku. Kandidát by měl zvládnout základní komunikaci v obchodním prostředí, v běžných obchodních situacích a při administrativních činnostech. U *Certificado Superior de Español de los Negocios* by kandidát již měl disponovat dobrou znalostí odborného jazyka v prostředí obchodu, měl by mít rozšířené lingvistické kompetence v obchodní oblasti, tzn. jak ústní tak písemný projev. Nejvyšší možnou zkouškou je *Diploma de Español de los Negocios*. V tomto případě by kandidát měl mít velmi rozvinuté jazykové kompetence a vysokou specializaci v odborném jazyce. Měl by být schopný analyzovat španělská obchodní a ekonomická témata a jejich projekci v latinskoamerických zemích. Další skupinkou jsou certifikáty zaměřené na oblast turismu, první je *Certificado Básico del Español del Turismo* po jehož složení by student měl být schopný komunikovat jak ústně tak písemně v jednoduchých situacích, které se vyskytují v prostředí hotelierství, pohostinství a turismu. Na tento certifikát navazuje *Certificado Superior del Español del Turismo*. Ten, kdo tento certifikát má, by měl mít hlubší znalosti v oblasti komunikace v prostředí hotelierství, pohostinství a turismu. Využívá širokou odbornou slovní zásobu v písemném i ústním projevu. Druhou skupinou jsou certifikáty zaměřené na vědu o zdraví.

⁶⁸ Tabulka převzatá ze E/LE, španělská obchodní komora.

Po získání *Certificado Básico del Español de las ciencias de la Salud* by kandidát měl disponovat základními znalostmi z této oblasti, měl by být schopný komunikace ve zdravotnictví. *Certificado Superior del Español de las Ciencias de la Salud* dokládá, že student by měl velmi dobře komunikovat v oblasti zdravotnictví. Kandidát by měl mít širokou slovní zásobu, kterou používá v ústním i písemném projevu.⁶⁹

Madridská Obchodní a průmyslová komora prostřednictvím Institutu pro vzdělávání v oblasti obchodu (Instituto de Formación Empresarial - IFE) koordinuje spolupráci s univerzitami a vysokými školami v zahraničí a ve Španělsku. Tato vzdělávací centra, díky smlouvě o spolupráci, zajišťují kurzy a přípravu kandidátů na zkoušky. S IFE je spojováno přes dvě stě institucí ve dvaceti jedna zemích po celém světě.

⁶⁹ Volný překlad popisu zkoušek španělské obchodní komory.

7. Analýza využití učebnic odborné španělštiny v ČR

Z předchozí analýzy učebnic vyplynulo, že většina učebnic pro odbornou španělštinu počítá s předchozí znalostí „obecné“ španělštiny, zejména je požadována úroveň B1. Z toho je evidentní, že v podstatě chybí učebnice, které by byly zaměřeny na odborný španělský jazyk a zároveň by poskytovaly základy jazyka obecně.

V úvahu by připadala pouze učebnice *En equipo.es*, která je určena začátečníkům, nicméně používá obraty a základní fráze obecné španělštiny, ovšem mluvčí – tedy studenti – jsou zasazeni do prostředí firmy. Ale vzhledem k tomu, že tato učebnice se systematicky nevěnuje odbornému jazyku, jeho specifikům, (např. neučí se psát obchodní dopisy apod.), nepovažuji ji za učebnice odborné španělštiny.

Přítom poptávka je právě po takových kurzech, kdy české firmy zaměřené na hispanofonní oblast (příp. španělské firmy s pobočkami v ČR) požadují po svých zaměstnancích na určitých postech (minimálně) elementární znalost španělštiny, ovšem ne pouze „obecné“, ale odborné. Příkladem takové firmy může být českobudějovický Gamex a Viscofan.cz.

Proto jsem se snažila oslovit vybrané firmy a požádat je o informaci ohledně metodiky, učebnic, materiálů atp., se kterými se v takových kurzech pracuje. Jednotlivým firmám a jazykových školám jsem zaslala dotazníky.⁷⁰

Ze zasláných dotazníků bylo mým cílem vytvořit přehled odborných učebnic, které se používají při výuce španělského odborného jazyka. Bohužel, ne všechny oslovené firmy a jazykové školy mi zaslaly odpověď a nebo vyplnily jen část dotazníku. Z tohoto důvodu nelze dělat přesné objektivní závěry. Celkově se dá říci, že španělské firmy zajišťují výuku pro své vybrané zaměstnance v úrovni začátečníků. Jedná se o obecný jazyk s přihlédnutím na obchodní tematiku, která se v podstatě zužuje pouze na specifickou slovní zásobu. Požadavek na lektora je vysoká škola a praxe. Z používaných materiálů jsou zmiňovány španělské učebnice *Gente*, *Fiesta* a *Ven*, což jsou učebnice zaměřené na běžný jazyk. Žádná z odpovědí neobsahovala titul český.

Odpovědi z jazykových škol byly vstřícnější. U lektora je požadována vysoká škola nejlépe pedagogického směru, minimální praxe a v ideálním případě nějaká zkouška nebo certifikát. Oficiálně nabídka kurzů odborného jazyka existuje ve všech úrovních, nicméně skupinová se téměř nevyskytuje z důvodu nenaplnění kurzu. Většina jazykových škol ale nabízí výuku individuální a zároveň je schopná vytvořit

⁷⁰ Dotazníky jsou součástí přílohy.

kurz podle potřeb klienta. Podle většiny oslovených jazykových škol o odborný španělský jazyk není příliš velký zájem. Za zmínku také stojí informace, že některé jazykové školy se specializují pouze na zakázkovou firemní výuku. V současné době tedy není možné si vybrat skupinový kurz obchodní španělštiny. Téměř všechny jazykové školy ho nabízejí jako kurz individuální, a proto i použití učebnic se řídí požadavky klienta a doporučením lektora. To, že jazykové školy neuváděly žádné tituly učebnic odborné španělštiny, může svědčit o tom, že připravují kurzy na základě svých (autentických) materiálů, nebo přesný titul nechtějí prozradit, nebo nemají povědomí o škále učebnic, které jsou na trhu.

Příloha-dotazníky (firmy, jazykové školy)

1) Zajišťujete výuku španělského jazyka pro své zaměstnance?

☐	Ano
☐	Ne

2) Jedná se o výuku

☐	Obecného jazyka
☐	Odborného jazyka (např. obchodní španělština)
☐	Obojí

3) Jaké úrovně odborného jazyka jsou ve vaší firmě vyučovány?

☐	Začátečník (A1, A2)
☐	Středně pokročilý (B1, B2)
☐	Pokročilý (C1, C2)

4) Jaké minimální požadavky kladete na lektora španělského jazyka?

☐	VŠ
☐	Praxe
☐	Pobyt v zahraničí
☐	Diplom D.E.L.E
☐	Státní jazyková zkouška

5) Které učební materiály (konkrétní názvy učebnic) jsou používány při výuce odborného jazyka?

Další poznámky a komentáře k výuce odborného jazyka, metodiky při výuce, požadavkům a cílům kurzů apod.

Děkuji za Váš čas

1) Jaké minimální požadavky kladete na lektora španělského jazyka? (více

možností)

☐	VŠ
☐	Praxe
☐	Pobyt v zahraničí
☐	Diplom D.E.L.E
☐	Státní jazyková zkouška

2) Nabízíte výuku odborného jazyka (obchodní španělština)?

☐	Individuální
☐	Skupinová
☐	Žádnou

3) Jaké úrovně odborného jazyka ve vaší škole vyučujete?

☐	Začátečník (A1, A2)
☐	Středně pokročilý (B1, B2)
☐	Pokročilý (C1, C2)

4) Je možné začít s výukou odborné španělštiny ve vašich kurzech bez předeslé znalosti jazyka?

☐	Ano
☐	Ne

A) Prosím, uveďte konkrétní názvy učebnic, které při výuce používáte

B) Další poznámky a komentáře k výuce odborného jazyka, metodiky apod.

Děkuji za Váš čas

Závěr

Cílem předložené bakalářské práce byla analýza učebnic odborné španělštiny s ohledem na porovnání výstupních dovedností rozvíjených v učebnicích odborné španělštiny španělských autorů (ELE) pomocí standardů *Společného evropského referenčního rámce*, který měl poskytnout kritéria srovnání. Tato publikace byla totiž vypracována právě proto, aby mohlo být odkazováno k úrovním ovládnutí cizího jazyka jednotným způsobem.

Ve Společném evropském referenčním rámci je totiž rozlišeno šest úroňových stupňů, jejich sestavování vycházelo z běžné praxe řady zkušebních komisí a zkoušek pro veřejnost. *„Navržené deskriptory jsou založeny na těch, které byly uznány za jasné, užitečné a důležité skupinami učitelů, jak rodilých mluvčích, tak ostatních, z různých oblastí vzdělávání a učitelské praxe“*. Tyto deskriptory *„jsou prezentovány jako doporučení, která nejsou v žádném smyslu závazná, ale slouží jako základ k přemýšlení, diskusi a dalšímu konání“*.⁷¹ V úvodu knihy se také dočteme, že cílem rámce není předepisovat ani doporučovat určitou metodu, ale předložit možnosti a nabídnout zamyšlení, ve kterých se uživatel opře o svou praxi a vytvoří vlastní popis toho, co dělá.

Konkrétní úrovně jsou označeny velkými písmeny a číslicemi. Úroveň A – elementární používání jazyka (začátečník) má podskupiny A1, A2. Další je úroveň B – samostatné používání jazyka – podskupiny B1, B2 (jinak také středně pokročilý). V některých učebnicích můžeme nalézt i kategorii B2+, která značí přechod mezi úrovní B2 a C1. Třetí a poslední úrovní je úroveň C (C1, C2), jež poukazuje na kompletní používání jazyka (zkušený uživatel, pokročilý). Všechny tyto kategorie zohledňují úroveň porozumění při poslechu, čtení, schopnosti konverzace a kvality písemného projevu žáka. V současné době se již objevují učebnice, které přímo uvádí referenční úroveň, jakou žák nabude po prostudování učebnice.

Nicméně mohu konstatovat, že myšlenka společných referenčních úrovní zůstala v rovině přání, protože konkrétní specifikace deskriptorů se liší. Proto zařazení knih, které jsou analyzovány, je pouze přibližné nehledě na to, že existují menší či větší rozdíly v úrovních pro jednotlivé kompetence (např. rozvinutá specifická slovní zásoba, ale gramatika úrovně A2). Odlišnost v deskriptorech je nejvíce patrná při srovnání

⁷¹ Poznámky pro uživatele, *Společný evropský referenční rámec*, 2001, str.XVIII.

popisů v SERR a v dalších publikacích, které na tento rámec navazují, např. Fernández, Sonsoles (2003): *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia*, Madrid: Edinumen.

Přesto však existuje situace, kdy jsou úrovně striktně dodržovány a deskriptory sjednoceny, a sice v různých typech oficiálních zkoušek a certifikátů, jak pro obecnou, tak pro odbornou španělštinu, např. *DELE Intermedio* nebo *Certificado Básico de Español de los Negocios*.

Z toho vyplývá, že ze *Společného evropského referenčního rámce* je možné vycházet, ale ne se jím úplně řídit. Někteří autoři sami své knihy zařazují, většinou do dvou úrovní, které se vzájemně překrývají.

Podle mého názoru stále zůstává velmi subjektivní určit jazykovou úroveň studenta. I když existuje stupnice, ne každý má stejné znalosti a ne každý se svými znalosti přesně zapadá. Někdo může mít souvislý plynulý ústní projev, ale písemný bude výrazně horší, kam tedy takového studenta zařadit?

Při zařazování učebnic jsem zohlednila obecné gramatické struktury a náročnost cvičení. Samotná hodnocení v tabulkách, která jsem ke každé lekci vypracovala, slouží k tomu, aby si čtenář představil, jaké kompetence jsou rozvíjeny a podle toho si vhodnou učebnici vybral. Některé učebnice se totiž specializují např. na písemný projev (*Técnicas de correo comercial*), jiné spíše na interpretaci textu a rozšiřování slovní zásoby, atp. Obecně lze říci, že obsah knih konkrétně s obchodním zaměřením je velmi podobný, liší se pouze forma jakou jsou znalosti předávány a dovednosti rozvíjeny. Podobně mohu formulovat obecný závěr, že většina učebnic pro odbornou španělštinu počítá s předchozí znalostí „obecné“ španělštiny, většinou na úrovni B1. Tudíž v podstatě chybí učebnice, které by byly zaměřeny na odborný španělský jazyk a zároveň by poskytovaly základy jazyka obecně.

Proto jsem se snažila zkontaktovat firmy a jazykové školy, abych zjistila, podle jakých učebnic pracují, jakou úroveň dosahují či vyžadují při zahájení výuky. Z velice vágních odpovědí, kterých se mi dostalo, vyplynulo, že nabídka odborných kurzů v jazykových školách existuje ve všech úrovních, ale konkrétní požadavky jsou v rovině vzájemné domluvy mezi klientem a lektorem. Ve firmách jsou většinou nabízeny kurzy jen pro vybrané zaměstnance v úrovních začátečník a mírně pokročilý, a opět samozřejmě záleží na konkrétních požadavcích zaměstnavatele. Učebnice pro odbornou španělštinu se vesměs nepoužívají.

RESUMEN

El objetivo de este trabajo consiste en analizar los libros/manuales que se ocupan del tema llamado el español con fines específicos (ELE). Estos libros, que están escritos por los autores españoles, difieren en las competencias que desarrollan.

En cuanto a la comparación, ésta ha sido elaborada gracias a los estándares escritos en el *Marco común europeo de referencia* que proporciona bases para los criterios de comparación. Esta publicación ha sido elaborada especialmente para servir como un documento único e internacional en cuanto a la comparación de los niveles.

En el *Marco común europeo de referencia* están planteados seis niveles que cierran el trabajo de la práctica de diferentes exámenes en varias instituciones. Cada uno de los niveles debería dar al usuario una imagen de qué es capaz de hacer un estudiante de una lengua extranjera:

„Los descriptores están basados en aquellos que han sido proclamados por los profesores, por los nativos u otras personas que trabajan en esta área como claros, útiles e importantes .

*Además estos descriptores están presentados como recomendaciones que no son fijas pero sirven como ideas para pensar para la discusión y el trabajo siguiente.*⁷²

En el preámbulo del libro está mencionada la idea de que el objetivo del marco no es ni prescribir ni definir un método fijo sino ofrecer ideas para que el usuario pueda intentar a describir su propio trabajo también mediante la práctica que uno tenga.

Los niveles concretos están marcados con mayúsculas y números. El primer nivel se llama A y corresponde con el uso de lengua elemental. Este nivel contiene dos subniveles llamados A1 y A2. El siguiente nivel es el B que corresponde con el uso de lengua . También este nivel está dividido en dos subniveles B1 y B2. En algunos libros podemos encontrar la categoría B2+ cuya nivel está entre los subniveles B2 y C1. El último tercer nivel. El último es el tercer nivel que es C (C1, C2) que presenta el uso avanzado. Todos los niveles y subniveles concuerdan con las competencias como la comprensión lectora, comprensión auditiva, comprensión escrita y conversación.

De ahí que en la actualidad aparezan libros los libros que contienen ya el símbolo de nivel que el estudiante obtendrá después del estudio de ese mismo. Sin embargo, hay que mencionar que la idea de los niveles comunes se quedó en el área de deseos porque en la definición exacta de los descriptores hay diferencias. Por eso en el

⁷² *Marco común europeo de referencia*, 2001, página XVIII.

análisis de los libros elegidos es más o menos aproximado. Además, el hecho de que existen las pequeñas o grandes diferencias en las competencias ya puede resultar en un problema, por ejemplo el vocabulario específico desarrollado de un alto nivel, pero la gramática correspondiente a A2.

Las diferencias en la descripción las podemos observar comparando el *Marco común europeo de referencia* con otras publicaciones que en éste se inspiran: Fernández, Sonsoles (2003): *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia*, Madrid: Edinumen, que se basan en la primera publicación, sin embargo difiere en detalles.

Por otra parte nos encontramos con la situación en la que los niveles estrictamente siguen su descripción y los descriptores están unificados. Es lo que ocurre en el caso de todos los tipos de exámenes oficiales tanto en el lenguaje general como en el lenguaje específico, por ejemplo *Certificado básico del Español de los negocios*, *Diploma del Español como lengua Extranjera*, etc.

Por esta razón podemos inspirarnos en el *Marco común europeo de referencia* pero no deberíamos seguirlo detalladamente. Algunos autores ponen sus libros en dos niveles que se cubren mutuamente.

Según mi opinión y por lo que he comprobado al estudiar y analizar los manuales de ELE con fines específicos, es muy difícil y subjetivo determinar el nivel de lengua de un estudiante. Aunque exista la escala, cada estudiante tiene conocimientos diferentes y por eso es difícil que encaje en un solo nivel. Uno puede hablar con fluidez o ,mejor dicho, tener la competencia comunicativa muy desarrollada pero, por otra parte, en escribir no alcanzaría el mismo nivel. Allí se plantea la pregunta: ¿a qué nivel incorporar ese estudiante?

Al intentar clasificar los libros del ELE con fines específicos en diferentes niveles, he tomado en cuenta las estructuras gramaticales y el esfuerzo que es necesario para solucionar los ejercicios. La evaluación propia está resumida en las tablas que se pueden encontrar en el fin de cada libro. Estas tablas deberían servir para que uno pudiera imaginarse qué competencias son desarrolladas y según ello eligiera el libro adecuado.

Algunos de los libros están especializados, por ejemplo, en la competencia escrita (por ejemplo, *Técnicas de correo comercial*), otros sirven para que un estudiante interprete mejor el texto o amplíe del vocabulario etc.

Generalmente podemos constatar que el contenido de los libros del ELE con fines específicos - especialmente estos dedicados al negocio - es muy parecido. Lo único

que los diferencia es la manera y la forma cómo los conocimientos están presentados o desarrollados. Teniendo en cuenta esta información, puedo resumir que la mayoría de los libros del ELE con fines específicos ya cuenta con conocimientos previos del español general, es decir, del español sin especialidad, como mínimo al nivel B1 del dominio de la lengua. A causa de lo mencionado faltan los libros que se ocuparían de los fines específicos y más, también de la lengua general desde principiantes.

Por esta razón he tratado de comunicarme con empresas y escuelas de idiomas para poder comprobar qué libros usan durante sus cursos del español con fines específicos, qué nivel es necesario para poder empezar a estudiar en sus cursos. A las empresas españolas y escuelas de idiomas les mandé a un cuestionario. De las respuestas que llegaron ha salido la información que la oferta de los cursos de la lengua española con fines específicos sí existe, además para todos los niveles en casi todas las escuelas de idiomas pero siempre los requisitos concretos dependen del acuerdo entre el cliente y el lector.

Las empresas ofrecen cursos para sus empleados. Entre los niveles que mencionaron los responsables de responder a mis cuestionarios destacaron los niveles principiante y poco avanzado. En este caso depende de los requisitos del empleador. La información clave que surgió del cuestionario es que los libros españoles con fines específicos no son muy frecuentes en los cursos.

Como está escrito en las líneas anteriores, el objetivo de la tesis ha sido presentar los libros con fines específicos, centrar la atención a las competencias que desarrollan y describir los niveles que aparecen en el *Marco común europeo de referencia* y, al final, hacer el análisis de estos libros asequibles en la República Checa.

Prameny a použitá literatura:

- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca (1998): „Enfoque, metodología y orientaciones didácticas de la enseñanza del español noc fines específicos“, In: Jesús Sánchez Lobato et alii (eds.) *Carabela 44: La enseñanza del español como lengua extranjera con fines específicos*. Madrid: SGEL.
- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca (1993): *Servicios financieros, banca y bolsa*, Madrid: SGEL
- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca (2001): *Servicios turísticos*, Madrid: SGEL
- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca; GÓMEZ DE ENTERRÍA, Sol (1994): *Servicios de salud*, Madrid: SGEL
- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca; GÓMEZ DE ENTERRÍA, Sol (1999): *Secretariado*, Madrid: SGEL
- AGUIRRE BELTRÁN, Blanca; ROTHER, Klaus (1996): *Comercio exterior*, Madrid: SGEL
- CENTELLAS RODRIGO, Aurora (2001): *Proyecto en...Español Comercial*, Madrid: Edinumen
- FELICES LAGO, Ángel A RUIZ LÓPEZ, Cecilia (1998): *Español para el comercio internacional, términos y expresiones esenciales en el mundo de los negocios*, Madrid: Edinumen
- FERNÁNDEZ, Sonsoles (2003): *Propuesta curricular y Marco común europeo de referencia*, Madrid: Edinumen
- HERVÁS, Nuria; OZORES, Mar; ROTSTEIN, Manuela (2002): *Acuerdos*, Barcelona: Difusión
- JUAN, OLGA A PRADA, MARISA A ZARAGOZA, ANA (2002): *En Equipo.es: Curso de español de los negocios*, Madrid: Edinumen
- JOSÉ, PAREJA MARÍA (2005): *Temas de empresa*, Madrid: Edinumen
- PALOMINO, M.A (2002): *Técnicas de correo comercial*, Edelsa
- PRADA, MARISA DE A BOVET, MONSERAT (2): *Hablando de negocios*, Edelsa
- PROST, GISÉLE A NORIEGA FERNANDÉZ, ALFREDO (2005): *Al Di[®]*, Madrid: SGEL,
- SÁNCHEZ LOBATO, Jesús et alii (1998): *CARABELA: La enseñanza del español como lengua extranjera con fines específicos*. Madrid: SGEL.
- Společný evropský referenční rámec pro jazyky: jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme*, (Rada Evropy), Olomouc 2001.
- Španělské horizonty s Institutem Cervantes*, Kurzy 2007/2008 (informační leták)

Internet:

http://en.wikipedia.org/wiki/Common_European_Framework_of_Reference_for_Languages

www.jazyky.com

www.cervantes.es

www.camaras.com

www.skrivanek.cz

www.fraus.cz/info_pro_skoly/serr/kategorie.php3

www.jazykovka.info/o-jazykove-skole/evropske-jazykove-ramce

www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/spolecny-evropsky-referencni-ramec-pro-jazyky